

DIRVA

Nr. 147

Gruodis-December 23, 1960

Cleveland, Ohio

KALBOS APIE VIRŠŪNIŲ KONFERENCIJĄ

Britai atvėstą - sovietai laukia

Britanijos premjeras Macmillanas pareiškė žemuo-siuose Rūmuose, kad viršū-nių konferencijos su Sovie-tija klausimas bus vienas iš pirmųjų būsimuose nuo-monių apsiikeitimuose su naująja JAV administraci-ja. Esą, kai prezidentu iš-rinktas John F. Kennedy perims pareigas, tarp abie-jų kraštų vyriausybės vyks platus apsiikeitimas nuo-mėmis apie įvairias tarptau-tines problemas, ir reikš-mingą vietą tame apsiikeiti-me turės susitikimo su Chruščiovu klausimas.

Darbiečių atstovus parla-mente, Woodrow Wyatt, reikalavo, kad į visus būsi-muosius Rytų-Vakarų pasi-tarimus būtų įtraukta ir komunistinė Kinija. Prem-jeras pareiškė, kad jis at-kreipsis dėmesį į tą pasiū-lymą, tačiau pridūrė, kad Wyatt savo pasiūlymuose praleidęs Prancūziją, kuri yra viena iš keturių valsty-bių, atsakingų už Vokietijos "sutvarkymą", ir todėl turinti dalyvauti visuose tos rūšies pasitarimuose.

Ta užuomina apie Vokie-tiją, anot diplomatinį sluok-snių, atspindinti britų

paziūrą į viršūnių konfe-renciją. Esą, konferencija be ilgesnių diplomatinį pa-siruošimų nesanti pageidau-jama, kol Berlyne tebėra, palyginti, ramu. Tiek britų, tiek baigianti kadenciją JAV vyriausybė esančios isitikinusių, kad naujos kri-zės Berlyne reikia laukti ateinančių metų pradžioje. Sovietai greičiausiai ją pra-dėsia su separatinės sutar-ties pasirašymu ir visos su-sisiekimo su Berlynu kont-rolių perdavimu į vokiečių komunistų rankas.

Macmillanas, kaip atrodo, tokio sovietų spaudimo at-veju mažiau būtų linkęs skubinti viršūnių konfe-renciją, negu prieš dvejus me-tus, kada Chruščiovas pa-reikalavo Vak. Berlyną pa-skelbti laisvu miestu. Tiek britų, tiek amerikiečių dip-lomatų pastabos rodo, kad abi vyriausybės yra sutaru-sios "veikti lėtai", jei ko-munistai išvystytų naują spaudimą.

Kai kurie politiniai sluok-sniai nurodo, kad ši britų pažiūra priklausanči nuo naujojo užsienių reikalų mi-nisterio Lord Home, kuris

esąs kietesnis kalbose su sovietais, negu jo pirmta-kas Selwyn Lloyd, ir ta jo laikysena padariusi įspūdį amerikiečių ir prancūzų dip-lomatams.

Kitą britų atvėsimą dėl viršūnių konferencijos as-pektą sudarąs vis didėjęs isitikinimas Londone, kad tuo tarpu reikia kuo glau-desniais prekybos ryšiais sumegsti visus Europos kraštus. Kaip paaiškėjo, atitinkami pasitarimai jau vyksta, ir jie žadą optimis-tiškus rezultatus.

Tuo tarpu Valerijonas Zorinas, Sovietijos atstovas Jungtinėse Tautose, spau-dos konferencijoje pasmerk-damas JAV užsienių politi-ką, pareiškė viltį, kad pre-zidentu išrinktas John F. Kennedy vėsias "pozityves-nę politiką", negu tai darė prez. Eisenhowerio admi-nistracija.

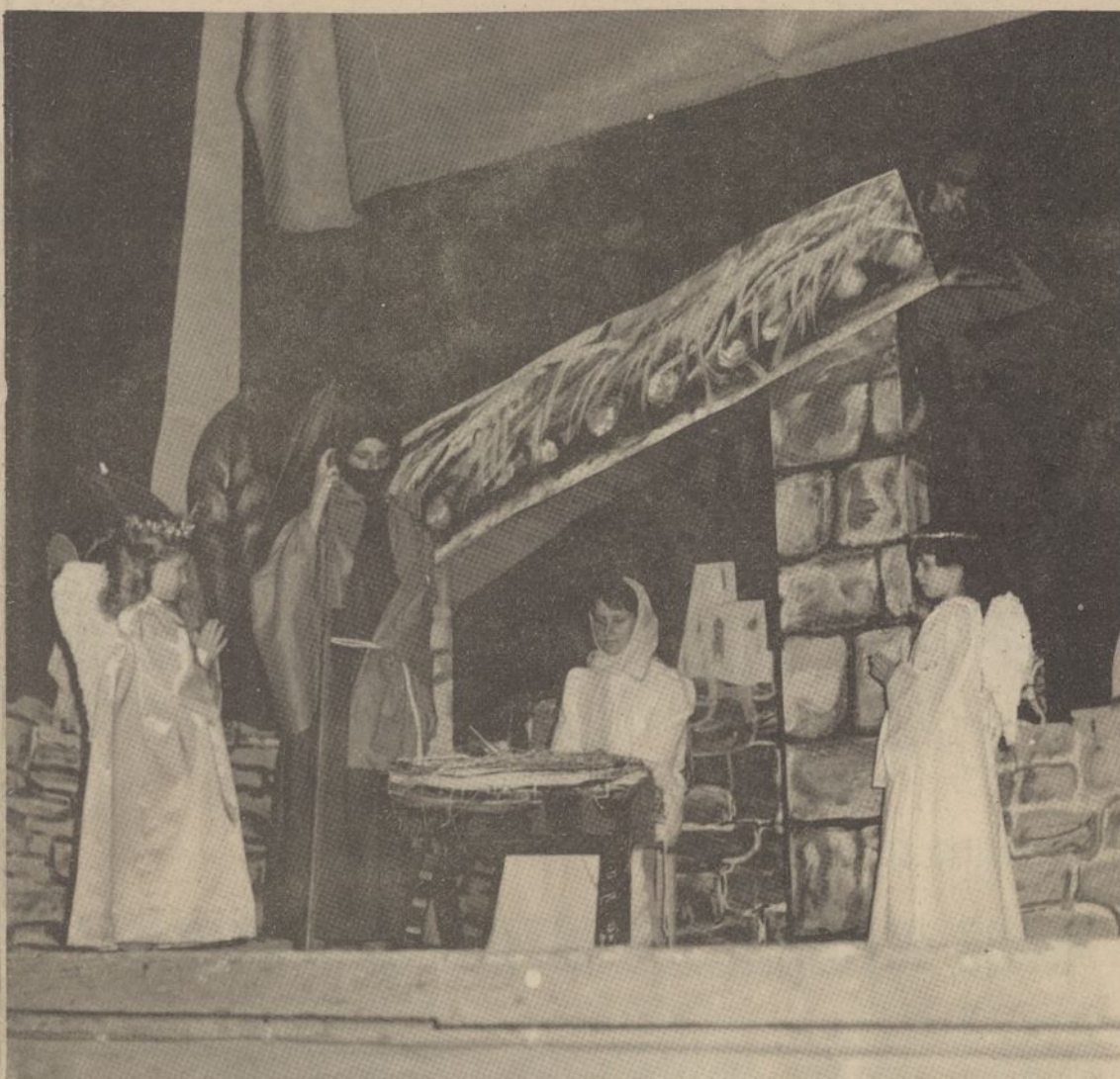
Jis pareiškė savo vyriausybės isitikinimą, kad Ken-nedžio administracijos at-stovas Jungtinėse Tautose, Adlai Stevenson, parodysias "gerą valią ir bendradarbia-vimą", sprendžiant proble-mas toje organizacijoje. "Iš mūsų pusės, mes esame pa-siruošę tokiam bendradar-biavimui", pridūrė Zorinas.

Sovietų delegatas neatsa-kė į klausimą, ar Chruščio-vas ir toliau tebereikalaus JAV prezidento atsiprašymo už U-2 incidentą, kai prez. Eisenhoweris baigs savo kadenciją. Esą, tas klausimas priklausys s i a s nuo tolimesnių santykių tarp JAV ir Sovietijos. Bet praeitą spalį, kai Chruščio-vas pareiškė britų premje-rui Macmillanui norą susi-tikti naujoje viršūnių konfe-rencijoje po to, kai prez. Eisenhowerio vietą užims naujasis prezidentas, tas reikalavimas nebuvo mini-mas.

Zorinas spaudos konfe-rencijoje pakartotinai puolė Eisenhowerio administraci-ją, stengdamasis pabrėžti isitikinimą, kad reikalai pa-sikeisą po sausio 20-sios.

VOKIEČIAI BAIGIA SUSITARTI

Rytų Berlyne atnaujinti pasitarimai tarp Rytų ir Vakarų Vokietijų dėl pre-kybos sutarties atnaujini-

Detroito liuanistinės šeštadieninės mokyklos mokiniams suruoštoje Kalėdų eglutėje jaunimas gražiai pasirodė su menine programa. Nuotraukoje vaizdelis iš vaidinimo "Betliejus", kurį suvaidino mokyklos mokiniai.

J. Gaižučio nuotrauka

PAKEISTAS JT KOMANDOS VADAS KONGE

Airis generolas Sean Mc Keown paskirtas naujuoju Jungtinių Tautų Komandos vadu Kongo. Jis sausio 1 pradės vadovauti maždaug 20,000 karių dydžio karinei jėgai, kurios uždavinys iš-laikyti taiką faktiškai dar nepradėjusioje nepriklaus-o mo gyvenimo Afrikos vals-tybėje. Gen. McKeow pa-keis švedą gen. mjr. Carl Carlsson, kuris pastariais mėnesiais sirguliavo.

Karinės vadovybės pakei-timas Kongo buvo paskelb-tas, prieš pat išsiskirstant atostogų Jungtinių Tautų plenumo sesijai, kuri nuta-rė atidėti posėdžius iki ko-vo 7 dienos. Per tris mėne-sius JT plenumo sesija dėl aštrių politinių kivirčių tarp Rytų ir Vakarų nepa-jėgė sutarti jokios lemia-mos akcijos Kongo proble-mai išspręsti.

Tiesa, JT plenumas pri-ėmė naują planą finansuoti Kongo karinėms operaci-joms, kurios pareikalaus 60 mil. dolerių per metus. Pa-gal tą planą išlaidos turi būti apmokamos ne iš re-guliarus JT biudžeto, bet narių-valstybių, kurios le-

galiai išsipareigos jas mokė-ti.

Nors tas planas buvo pri-imtas, sovietinis blokas ir Jugoslavija pareiškė, kad jos neduosiančios savo įna-šų Kongo operacijų lėšoms padengti. Kai kurios kitos mažos valstybės, kaip Por-tugalija ir Kambodija, jau nurodė, kad jos nepajėg-siančios mokėti papildomų įnašų. To pasėkoje finansinė problema reikia taip pat laikyti neišspręsta.

Jungtinių Valstybių dele-gatas James J. Wadsworth pareiškė, kad Sovietija sie-kianti suparalizuoti Jungti-nių Tautų pastangas nau-jojoje Afrikos respublikoje, keršydama už nepasisekimą ištumti Hammarskjöldo iš generalinio sekretoriaus posto.

Sovietijos atstovas Zori-nas spaudos konferencijoje kaltino Jungtinės Valsty-bės ir kolonialistai per "bal-savimo mašiną" Jungtinėse Tautose sukludę normali-zuoti Kongo būklę. "Nor-malizavimas", jo žodžiais, reikišias buvusio premjeros Lumumbos grąžinimą į val-džią.

Sovietijos delegacija pri-vačiai grasinusi sušaukti naują Saugumo Tarybos po-sėdį, greičiausiai ši savait-galį, einčams dėl Kongo at-naujinti. Zorinas yra Sau-gumo Tarybos pirmininkas iki šio mėnesio pabaigos. Sekantį mėnesį pirmininko pareigas perims Jungtinė Arabų Respublika.

Bet Zorino grasinimai ki-tų delegatų buvo sutikti la-bai šaltai. Jie pastebėjo, kad, jei posėdis bus sušauk-tas Kūčių ar Kalėdų dieną, jis tęsis tik tol, kol bus nu-balsuota jį atidėti.

Prieš išsiskirstydamas atostogų, JT plenumas pri-ėmė rezoliuciją, kuria ati-dedami rinkimai Afrikos protektorate Ruanda-Urun-di. Ta belgų administruoja-ma teritorija susisieks su Kongu. Rezoliucijoje taip pat reikalaujama besąlygi-nės amnestijos užsienin pa-bėgusiems ar kalinamiems tos teritorijos politikams ir siūloma pasiųsti ten trijų asmenų komisiją, kuri turė-tų bandyti likviduoti tarp-gentinis kivirčius, prieš pradendant ruošti rinki-mams.

Anksčiau JT plenumas vargais negalais pajėgė iš-

spręsti nuo sausio 1 atsiran-dančios Saugumo Taryboje laisvos vietos užpildymą. Per 13 balsavimų nė viena iš kandidačių — Liberija ir Portugalija — negavo rei-kiamos balsų daugumos. Ta-da, Portugalijai atsiėmus kandidatūrą, buvo kompro-misiniu susitarimu išrink-tos Liberija ir Airija, kurių pirmoji bus Saugumo Tary-bos nariu 1961 metais, o antroji 1962 metais. Liberi-ja yra pirmoji Afrikos neg-rų valstybė, gaunanti vietą Saugumo Taryboje.

Žinios iš viso pasaulio

• Paragvajus paskelbė, kad atmušė naują ginkluotą invazijos bandymą iš Ar-gentinios.

• Vakarų Vokietijoje areštuotas buvęs paskutinis garsios Auschwitzo koncen-tracijos stovyklos koman-dantas Richard Baer, kuris ligi šiol išsislapstė šiaurinė-je Vokietijoje, prisidengęs kita pavarde.

• Kubos premjeras Fidel Castro pagrasino, kad jis sužlugdys visus cukraus gamintojus, kurie sieksią pasinaudoti jo paprasta amerikine cukraus rinka. Esą, susidariusias atsargas jis mesias tarptautinėm rinkoms pigiausia kaina, ir JAV turėsiant didinti subsidi-jas, kad konkurencinius kraštus išgelbėtų nuo ban-kroto.

• Prancūzijos prez. De Gaulle paskelbė naują atsi-šaukimą į Alžiro nacionalis-tus sukilėlius, kviesdamas nedelsiant pradėti taikos derybas ir išjudinti Alžiro apsisprendimo klausimą.

• Saudi Arabijos karalius nušalino iš premjero posto savo brolių princą Faisalą, pats perimdamas visą vy-riausybės kontrolę. Priėza-tys neaiškios. Panašus "per-versmas" praeitą savaitę įvyko Nepale.

• Etiopijoje imperatorius Haile Sellasie galutinai at-gavo krašto kontrolę. Jis paskelbė amnestiją "visoms nekaltooms aukoms", ištei-sindamas savo sūnų ir per-versmininkų pastatytą premjerą Imru, bet samok-slininkai iš jo rūmų gvardi-jos vadovybės baudžiami.

Sovietai tebesikiša į Laosą

Naujoji Laoso dešiniųjų vy-riausybė apeliavo į besitraukian-čius kapitono Konge Le dali-nius, kviesdama juos padėti gink-lus ir grįžti "kaip brolius". Bet atsišaukime buvo pastebėta, kad jų vadai bus laikomi atsakingais už Vientiano sunaikinimą ir žu-dynes.

Spaudos konferencijoje infor-macijos ministeris Norasing pa-reiškė, kad vyriausybė nepla-nuojanti susitaikymo su proko-munistiniais Pathet Lao parti-zanais, kurie rėmė kapitono Konge Le jėgas praeitos savai-tės kautynėse. Kova su partiza-nais būsimi tęsiama.

Vientianą kontroliuoja genero-lo Nosavano daliniai, o kapitono Konge Le grupės, pasitraukusios apie 35 mylias į šiaurę, tvirti-nasi vienoje tarpukalnėje.

Tuo tarpu Sovietija tęsia pa-galbos teikimą kairiesiems, A-merikiečių lėktuvus nufotografa-vo vieną rusų IL-14 tipo trans-portinį, skraidantį Laoso šiaurė-je. Vienas Laoso vyriausybės pa-reigūnas, grįžęs į Vientianą, liu-dijo, kad jis matė lėktuvą su ru-sų ženklais, iš kurio buvo me-tamos dėžės atsitraukiančioms

Konge Le grupėms.

Nepaisant sovietų kišimosi į Laosą, premjeras Boun Oun pa-reiškė, kad jis nesidomys pasiū-lymais atkurti Tarptautinę Kont-rolių Komisiją mainais už so-vietų nesikišimo garantijas. Jo žodžiais, ta komisija reiškianti "liūdną atminimą", nes jai ne-pasisekė stabilizuoti Laoso būklę prieš kelerius metus. Komisiją tada sudarė Indija, Kanada ir Lenkija.

Pekine komunistinės Kinijos gynybos ministeris marš. Pin Liao paskelbė užtikrinimą, kad Pekinas darysias visa "JAV imperialistinei intervencijai ir agresijai Laose sustabdyti". Jo pareiškime nebuvo pasakyta, kaip toli raudonoji Kinija eisianti pro-komunistiniams Laoso partiza-nams padėti. Pats pareiškimas nebuvo adresuotas jiems, bet Š. Vietnamo gynybos ministeriui Giap, kuris vadovavo komunisti-niams partizanams, išstumiant prancūzus iš Indokinijos, Tiki-ma, kad komunistinė Kinija ir dabar tiesiogiai nesikiš, bet savo pagalbą teks per Š. Vietnamą, kuris padėjo Pathet Lao parti-zanams jau eilę metų.

KAIREJE: Tarptautinėje mu-gėje, įvykusioje Detroit, vietos lietuviai buvo įrengę paviljoną. Nuotraukoje kultūros klubo atsto-vai Boreišis, M. Gilvidytė ir mugės lankytojai.

J. Gaižučio nuotrauka

Tik 14 tankų turėta degalų, kai prasidėjo didysis rusų puolimas.

IKI PASKUTINIO ŠOVINIO... (20)

"KARO ISTORIJA JAU IŠTARĖ SPRENDIMĄ..."

Aštuoniasdešimties kilometrų pločio frontu iš šiaurės vakarų, vakarų ir pietų pradėjo rusai puolimą, spausdami apsuptuosius link Volgos. Sausio 10, praėjus dviem minutėm nuo ultimatumo duoto termino padėti ginklus, praplupo ugnis iš 5000 įvairaus kalibro patrankų, ir ji tęsėsi dvi valandas.

Dvi valandas rusų baterijos pylė tiksliai nutaikytą sviedinių krušą į vokiečių pozicijas, po valandos ugnį palaipsniui nukeldamos keturis šimtus metrų į užnugarį ir po to vėl grąžindamos į priekį. Žemė virto vienu arimu, apkasai užverst, ginklai sugadinti. Dalis vokiečių patrankų net nespėjo iššauti. Telefono tinklas buvo tuoj suardytas, ir ryšis tebuvo įmanomas palaikyti tik per pasiuntinius.

Divizijos nebuvo nepasiruošusios, jos kas dieną laukė puolimo, bet jas nustebo jo stiprumas ir intensyvumas. Tačiau jos žinojo tik tai, kas dėjos jų frontų ruožuose. Tuo tarpu armijos štabe, vos tik žvilgtelėjus į žemėlapi, buvo aišku: raudonoji armija pradėjo lemiamąjį mūšį. Jo armijos štabas buvo laukęs 10 dienų vėliau.

14 valandą armijos trumpų bangų siųstus per davė radiogramą Dono armijų grupei:

"Po dvi valandas trukusios artilerijos paruošties, rusai 12 valandą pradėjo ofensyvą prieš gynybos žiedo šiaurinę, vakarinę ir pietinę frontus."

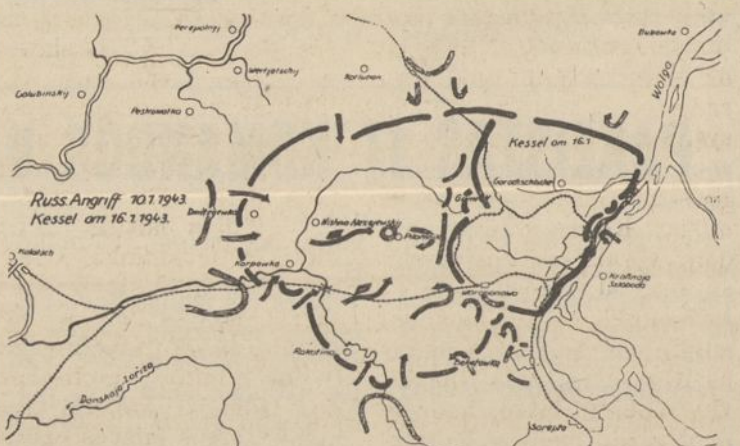
Rusų didžiojo puolimo rytą pulk. Selle sutiko armijos vadą štabo būstinėje. Aukšto ūgio generolas buvo palinkęs į priekį ir atrodė labai pavargęs.

Pamatęs pulk. Selle, jis sustojo:

--Ką jūs sakote apie visa tai?
--Nieko kita, pone generale pulkininke, kaip tik tai, ką galvoja senesnieji štabo ponai.
--Ir tai yra?
--Ponas generolas pulkininkas neturėjo paklausti, nes tuo pra-

rado savo didžiąją valandą. Jau lapkričio mėnesį generolas pulkininkas turėjo telegrafuoti: "Aš pradėdau prasiveržimą su šeštąja

mijų grupei skambėjo: "Armija praneša sunkius rusų prasilaužimus šiaurėje, vakaruose ir pietuose, su pagrindine

Stalingrado katilas 1943 sausio 10, prieš prasidedant didžiajam rusų puolimui, ir sausio 16 d.

armija. Šiuo metu mano galva priklauso armijai. Po mūšio, mano fiureri, ji priklausys tamstai."

Paulus pasiūlė: "Žinau, karo istorija jau ištarė sprendimą dėl mano galvos."

Gynėsi dvylika vokiečių divizijų. 540 kuopų gulėjo "Stalino vargonų" ir patrankų ugnyje. Jos nevisos buvo pėstininkų kuopos įvairūs daliniai, pionierių, aviacijos ir kitų išsibarsčiusių vienetų mišiniai.

Antrosios linijos nebuvo, rezervų taip pat ne. Iš tankų buvo galima naudoti tik 14. Kiti 16 jau nebegalėjo važiuoti dėl degalų stokos. Artilerijos, priešlėktuvinės ir priešstankinės baterijos turėjo po ribotą šovinių skaičių, dažna baterija besusidėjo tik iš dviejų patrankų, minėti 14 tankų turėjo degalų tik vienai dienai. Pėstininkų municijos buvo pakankamai, bet kulkosvaidžiai jau turėjo tik 2 dienas. Maisto buvo visai maža, arba visai nebuvo.

Vakare pranešimas Dono ar-

puolimo kryptimi į Karpovką ir Pitomniką. Jokių perspektyvų pralaužtąsias vietas išlyginti. Dimitrijevka, Zybenko ir Rachotinas atiduoti."

Rusų tankai veržėsi link Pitomniko, pagrindinio katilė likusio aerodromo.

Sekančios dienos naktį šeštoji armija gavo radiogramą iš vyriausios fiurerio būstinės:

"Pozicijas Zybenko - Karpovka - Rosoška išlaikyti bet kokia kaina. Visomis jėgomis sukludinti, kad Pitomnikas nepatektų į rusų rankas. Zybenką atsiimti bet kokiomis aplinkybėmis. Armija turi pranešti, kad priešpuolis pradėtas, ir pasiaiškinti, kaip Zybenko galėjo būti atiduotas į priešo rankas bevyriausios vadovybės leidimu."

Dėl tos radiogramos tą naktį galvas kraipė ne tik armijos vadas, bet ir visas jo štabas.

Šeštosios armijos likimo laikrodį šio skubėdamas ir netai sykinčiai. Kartais atrodavo, kad jis savo dūžius sulėtina, bet staiga jo rateliai vėl gaudavo naujus impulsus. Kraujas nėra tinkamas tepalas, ir todėl reikėjo laukti, kad jo rateliai girgždėdami susigraus.

Sausio 10 vakare didelis, geltonas mėnulis nušvietė milžinišką žuvusiųjų lauką.

Sausio 12 buvo dviejų planų gimimo diena.

Šiaurėje sovietų puolimai stiprėjo, iš vakarų ir pietų veržėsi rusų tankai. Situacija reikalavo skubiai veikti. Štabo viršininkui kilo idėja, armijos vadas pritarė, ir operacijų skyrius pradėjo ruošti, duodamas planams "saulėgrąžos" ir "liūto" vardus. Ką reikė tie žodžiai?

"Saulėgrąža" buvo slaptažodis naujam frontui sudaryti. Pagal planą katilas turėjo būti sumazinamas, iš šiaurės ir vakarų traukiantis link Stalingrado. Pitomniką paliekant rusams (fronto linija turėjo būti panaši į tą, kuri ir be planavimo susidarė sausio 16).

Korpus vadai planą vienu balsu atmetė, pranešdami savo motyvus: be Pitomniko armijos likimas neišgelbstimai užantspauduotas, divizijos nespės nustatyti laiku atvykti; siūlomoji linija neturi natūralių gynimosi galimybių; bunkerius statyti dėl laiko

KAIP KOMUNISTAI TIKRINA SUSIRAŠINĖJIMĄ

Tokia laiškų kontrolė vykdoma visoje komunistų imperijoje

Vakarų Vokietijos paštuose prieš Kalėdas buvo išskabinti plakatai su nurodymais ir įspėjimais gyventojams, rašantiems į sovietų okupacinę zoną, nes komunistai ten dar labiau sustiprinę laiškų ir siuntinių kontrolę. Jų slaptosios laiškų cenzūros sistema kai kuriais atvejais primena scenas iš Orwellio garšiosios satyros "1984" ir yra daugiau ar mažiau panaši į kituose sovietų okupuotuose kraštuose naudojamą.

Laiškų sekimas yra vykdomas slaptosios saugumo policijos. Rūpestingai suorganizuotas pašto "gaudymo" tinklas turi sukludinti, kad joks laiškas nepatektų į gavėjo rankas nekontroliuotas. Vadinamoje tarybinėje zonoje yra per 50 tonų "gaudymo punktų", įrengtų visuose didžiuosiuose paštuose ir vadinamų "įstaigomis Nr. 12". Jie paskirstyti pramonės ir susisiekimo centruose, uostuose, kariuomenės įguly miestuose ir Berlyno apylinkėse. Kadangi visi laišškai turi pereiti tam tikrus paštų mazgus, tai kontrolė yra visuotinė ir be spragų.

Kontrolės punktai paštų įstai-gose, kaip taisyklė, yra griežtai izoliuoti nuo kitų patalpų ir turi atskirus įėjimus. Pagal kontrolės punkto dydį ir pereinančios korespondencijos kiekį punktuose dirba nuo tuzino tarnautojų, daugiausiai slaptosios policijos žinioje esančių moterų, kurioms uždrausta bendrauti su kitais paštų tarnautojais.

Kontrolės punktų organizacija yra biurokraštiškai detalizuota. Punktuose dirba "laiškų rūšiotojai", "laiškų atidarinėtojai", "vertintojai" ir "laiškų uždarinėtojai", kurie, šio racionalaus darbo paskirstymo pasėkoje, gali darbą gana greitai atlikti.

Pirmiausiai iš laiškų išrenkami tie vokai kuriuose siunčiami spaudiniai. Toki dalykai jau iš karto įtartinai. Panašiai elgiamasi ir su laiškais "iki pareikalavimo" bei mašinėlė rašytaisiais. Ir pamušalą turintieji vokai yra "įtartinai", nes juose juk gali būti paslėpta "slapoji informacija". Slapoji policija yra tapusi savų agentų psichozės auka!

Po pirmosios atrankos laiškai eina per stipriai iš apačios apšviestą matinį stiklą. Bet koki priedai, spaudiniai, pinigai, nuotraukos ir panašios dalykai tuoj pat pastebimi. Ir šie laiškai atidedami į šalį.

Visi "įtartinieji" laiškai dabar patenka į "laiškų atidarinėtojų" rankas. Apie jų "socialistinius uždavinius" vienas iš sovietų

nės zonos pabėgęs aukštas pašto valdininkas pasakojo: "Laiškai atidaromi garu. Garas leidžiamas per mažą, į litavimo lemputę panašaus, aparatėlio čiaupelį. Iš čiaupelio trykšta siaura garo srovėlė, kuri įgalina greitai ir, svarbiausiai, neregimai atidaryti voką. Atidarytusius laiškus gauna "vertintojai". Jei jų turinys įtartinas, laiškai perduodami įstai-gos Nr. 12 viršininkui."

Viršininkas nusprendžia, kas turi atsitikti su "inkriminuojančiais laiškais". Kartais jie su laikomi ir sunaikinami, kartais fotografuojami ar iš dalies nurašomi, o po to persiunčiami gavėjui nenurodant, kad buvo cenzūruoti. Įtariamieji momentai registruojami, ir gavėjas apie tai nieko nežino. Jei paaiškėja, kad "valstybei priešingo" laiško siuntėjas gali būti zonoje sučiuptas, jis dažnu atveju areštuojamas. Yra įvairių teismo sprendimų, kuriais paskelbtos didelės bausmės dėlto, kad laiško autorius pareiškė kritišką pastabą,

ir jo laiškas įstrigo slaptosios policijos tinklu.

Be abejo, "įstai-ga Nr. 12", pašaičių laiškaneščių vadinama skalbykla (dėl garų), sulaiko ir visą korespondenciją, kurią siunčia arba turi gauti slaptosios policijos sekamas asmuo. Įtartinųjų sąrašai kasdien papildomi, o laiškai persiunčiami atitinkamam slaptosios policijos skyriui, kuri juos "įvertina" ir nusprendžia jų likimą.

Siuntiniai kontroliuojami "muito ir prekių kontrolės įstai-gose" (AZKW), kurių skyriai veikia Rytų Berlyne, Dresdene, Leipzige, Erfurte, Magdeburge ir Schwerine. Senesniai Leipzige paaiškėjo, kad tam reikalui naudojami penki rentgeno aparatai. Siuntiniai peršviečiami X-spinduliais, ir jei kyla įtarimas, perduodami specialiam kontrolieriui, kuris juos atidaro ir smulkiai iššniukštinėja jų turinį. Jei randama "ideologinės kontrabandos", atiduodama slaptajai policijai.

(tp)

PREZIDENTO PRISAIKDINIMAS SAUSIO 20

Kennedy yra antras prezidentas 42 metų amžiaus

K. S. KARPIUS

Pirmutinis JAV prezidentas George Washington buvo prisai-kindintas 1789 m. balandžio 30 d., bet vėlesnieji prezidentai buvo prisai-kindinami kovo 4 d. sekančiais po išrinkimo metais. Taip buvo stengiamasi duoti naujai išrinktam prezidentui laiko pasiruošti ir atvykti į sostinę, nes pradžioje keliauta tik arkliais.

Kai prezidentas F. D. Roosevelt buvo išrinktas 1936 metais antram terminui, jis buvo prisai-kindintas pagal naują įstatymą jau sausio 20 d., ir nuo to laiko tai vykdoma iki dabar.

Sostinė Washingtonas skaitosi prie pietinių valstijų, bet neretai prezidentas inauguravimo dieną, ir kovo 4 ir dabar sausio 20, pasitaikydavo žiurpūs orai, šalčiai su pūgomis ir įkyri lietus.

1841 m. kovo 4 d., prezidento William H. Harrison inauguravimo dieną buvo šalta ir lijo. Parado iš Baltųjų Rūmų į Kapitolijų jis ėjo pėsčias (senukas apie 68 metų, apie tris mylias kelio), atsikakė važiuoti karietoje ir dėvėti palatą, peršalo, gavo plaučių uždegimą ir po 30 dienų mirė.

Prezidentą prisai-kindina Aukščiausio Teismo pirmininkas Kapitoliaus priešakyje įrengtose patalpose, kurios turi tik paprastą stogą. 1909 m. kovo 4 d. prezidento Tafto inauguracijos metu siautė smarkus šaltis ir pūgos, teisėjas atsikakė iš-eiti atviran oran priesaikai atlikti, ceremonija perkelta į senato rūmus.

Inauguracijos dieną, naujai išrinktas prezidentas drauge su senuoju parade važiuoja iš Baltųjų Rūmų į Kapitolijų kariniu paradu, grojant iš visur suvažiuosiusiųjų dūdų orkestrams. Vakare po inauguracijos Washingtono įvyksta oficialus pokylis. Ten patenka tik laimingi išrinktieji, nes suvažiuoja ta proga dešimtys tūkstančių partijos veikėjų ir simpatikų, užgula visus viešbučius aplink sostinę plačiai ir toli. Kitiems svečiams partija surengia atskirus pokylius įvairiose gaunamose salėse.

ANTRAS PREZIDENTAS 42 METŲ

1901 metais, prieš 60 metų, kai prezidentas McKinley buvo nužudytas, viceprezidentas Teodoras Roosevelt, 42 metų amžiaus, liko prezidentu. Pasižymėjęs Kubos nuo Ispanijos išlaisvinimo kare amerikiečių savanorių vadas, 1898 metais grįžęs iš Kubos ir išrinktas New Yorko gubernatorium, 1900 metais buvo respublikonų nominuotas viceprezidentu prie McKinley. Bet po to visa eilė viceprezidentų buvo seni žmonės iki Nixono, kuris nebuvo nei 40 metų amžiaus, kai nominuotas prie

Eisenhowerio. (1904 metais T. Roosevelt vėl išrinktas savo vardu.)

MAŽUMOS KANDIDATAS

Demokratų partija, radikalių, kairiųjų ir uniųjų pinigais remiama, tikėjus nušiuoti rinkimus ir didžiulius laimėjimus, to nepasiekė. Galutiniai oficialiai dariniai, Kennedy gavo 34,221,485 balsus, Nixon 34,108,684 balsus. Kelių smulkių partijų kandidatų gavo bendrai 502,500 balsų. Tai reiškia, kad Kennedy liko mažumos kandidatu. Jis, gal jausdamas savo mažumos pozicijoje, ruošdamasis prezidento pareigas užimti, laikosi nuolankios taktikos. Jo tolį elgesį iššaukė ir patyrimas prieš nominavimą, kai jo konkurentai ir senesni demokratų apšaukė jį nepribrendusiu, perjaunu prezidento vietai.

Iš savo pusės, tėviškai jį priėmė prezidentas Eisenhoweris, pasikvietęs į Baltuosius Rūmus: pirmas toks įvykis, kad naujas prezidentas priimtas su paradu ir gavo Eisenhowerio pažadą teikti visą pagalbą administracijai perimti. Demokratas F. D. Roosevelt, laimėjęs rinkimus, su pralaimėjusiu Hooveriu elgėsi nedraugiškai, vykstam į inauguravimą, ir pralaimėjęs Trumanas rodė nepasitenkinimą, kai Eisenhoweris atsilankė į Baltuosius Rūmus 1952 metais.

KENNEDY PAVELDI IR DEMOKRATŲ KLAIDAS

Gruodžio 19 d. atlikti prezidento išrinkimo formalumai vadinamoje elektorių kolegijoje. Elektoriai nevyksta į Washingtoną balsuoti, kiekvienos valstijos elektoriai susirenka savo sostinėje, ten praveda balsavimą, ir jo duomenis su atitinkama rezoliucija valstijos sekretoriui persiunčia į Washingtoną senatui oficialiai užregistruoti. Šį kartą tai bus atlikta, pralaimėjusiam kandidatui Nixonui pirmininkaujant.

Kennedy perima krašto vadovybę opiose sąlygose. Krašte dėdėja nedarbas ir kartu paaiškėjo kokioje keblioje padėtyje atsirado doleris, sumažėjęs aukso kiekiai valstybės ižde.

Kritiški ir tarptautiniai reikalai, sovietams visipiškai tęsiant užgrobimo ir neramumų kėlimo ofensyvą. 1952 metais respublikonai, agituodami rinkti Eisenhowerį, ragino balsuotojus šiuoti iš Washingtono Trumano demokratų administraciją, kaltindami už kenksmingą susitarinimą su sovietais. Bet, nors žadėjo, respublikonai nepanaikino nei vienos ankstesnių prezidentų Rooseveltų ir Trumanų sutarties ir nuolaidų sovietams, taigi Kennedy paveldi (Nukelta į 3 psl.)

Did You Pay YOURSELF...Enough?

Be sure to pay yourself a large enough share of your earnings. A good approach is to pay yourself first... by depositing your savings and then working out your budget. You will soon have that margin of security and safety required for emergencies, college education for your children, retirement, etc. Your dreams and your planning can be realized.

All Savings Deposited Through **JANUARY 16th**

Earn **4%** from **JANUARY 1st!**

SAVE SAFELY ... at Three Convenient Locations

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th St.
25000 Euclid Ave.
6235 St. Clair Ave.

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (24)

DEŠDŽIO ĄRVAY

Jie mane nužudytų

Kalėjimę duota kruopų sriuba. Ilona lėtai valgė. Šiais metais, jos dvidešimt pirmajais, ji norėjo išlaikyti diplominius egzaminus. Profesorius Bartokas jai buvo pažadėjęs asistentės vietą, ji ir motina būtų galėjusios geriau gyventi: truputį daugiau mėsos, kartais vaisių, galbūt kiekvieną dieną pieno.

Ieva skubiai išsėrėbė savo valgį. Nuo pat ryto ji buvo pilna nerimo.

--Kas tau? -- klausė Ilona.
--Antrą valandą jie mane išsives. Kas trečią dieną galiu jį pamatyti.

--Ką?
--Spėk.
--Dabar esi ištėkėjusi?

--Esi.
--Už Istvano?

Ieva linktelėjo.

--Jis taip pat areštuotas?

--Taip.

--Ar gali jį matyti?

--Džiaugčiausi, bet nelabai.

--Ar tu jo nemylai?

--Myliu, -- atsakė Ieva, --

bet vyras lieka vyru. Kai esi išsimylėjusi, galvoji, kad tik jis tėra pasaulyje, ir apie jį svajoji. Dangau, ko aš nesu prisvajojusi apie Istvaną. Aš buvau tik penkiolikos. Jie elgiasi, tartum nuodėmė būtų, kol dar nevedė. Todėl laikiau save sugedusia.

Ar ir tau nėra taip atsitiškę?

--Aš norėčiau žinoti, ką tu galėsi pamatyti, -- tarė Ilona.

--Spėk.

--Savo tėvą, motiną?

--Tokį pat artimą, bet man artimesnį.

--Tu turi vaiką?

--Sūnų.

--Kokio amžiaus?

--Pusės metų.

--Kaip seniai jau sėdi?

--Virš metų.

--Pagimdei kalėjime?

--Taip, tris mėnesius gulėjau ligonių celėje, paskui jie atėmė iš manęs vaiką. Aš vos nenumiriau. Tada man tardytojas pasiūlė: "Jei dirbsi mums, galėsi savo vaiką matyti kas trečią dieną."

Ilona nerado paguodos žodžių, ji glostė jos plaukus, bet Ieva atsitiesė.

--Prieš pamatydama vaiką, aš

turiu parašyti, apie ką mes kalbėjome. Pasakok man apie savo bylą, bet tik tai, ką jau prispažinai, visada daryk taip; jei kas ir į celę ateitų. Ir nesakyk niekam ką žinai apie mane; jokio žodžio apie mano vaiką; jie mane mirtinai užplaktų.

--Jie mane nužudytų, -- pradedo Kuzinas. Jis kalbėjo tyliai. Ligonė miegojo pavargusi. Erszėbta ją stebėjo. Pamažu grįžo spalva į bekraujį veidą. Krūtinė ramiai kilnojosi. Kai Kuzinas nutildavo, jos kvėpavimas girdėjosi, kaip tolimas bangų ošimas smėlio pakrantėje.

--Dabar žinote viską, ir tai, kad aš esu rusas, -- pabaigė Kuzinas.

--Kodėl visa tai patikėjote man?

Kuzinas mostelėjo į miegančią.

--Ji užtenkamai išryškino.

--Nekaltinkite jos, -- tarė Erszėbta, -- šiandien ji turėjo du širdies priepuolius. Kai jūs atėjote, buvo vos tik praėjęs blogasis. Bet ar jūs nebijote, kad aš galiu pranešti?

--Ne.

--Kodėl ne?

--Jūs esate rašytoja.

--Tai nieko nereiškia.

--Ir vengrė.

Erszėbta bandė šypsotis.

--Ir pažįstate Iloną, -- tęsė Kuzinas.

--Sutapimas.

--Jūs pažįstate Boronkajų.

Šypsena jai blogai pasisėkė.

--Jį pažįsta daugelis, ir tamsta, -- atsakė Erszėbta.

--Bet jūs jo pabėgimo dieną nugabenote jo dukterį į Turbę, prie Gul Babos kapo.

Erszėbta išblyško.

--Bitės išspietė tryliką valandą, -- pasakė jis.

Ji sugniaužė rankas.

--Manęs nesibijokite, -- kalbėjo Kuzinas. -- Boronkajus buvo nerūpestingas. Ant jo rašomojo stalo aš radau laiško pėdsakus. Kopiją, atsiradusią popierėje, kai viršutiniame lape rašoma kietu pieštuku. Aš tą kopiją sudėginau.

Erszėbetos rankos atsipalaidavo. Ji tyliai, nepažvelgdama į

rusą, pasakė:

--Ačiū.

--Kur Boronkajus ir jo dukterė?

--Užsienyje.

--Kodėl jis paliko savo žmoną?

--Ji nieko kito nenusipelnė; jos galvoje buvo tik patogus gyvenimas ir lova.

--O Andras?

--Jis rašė pranešimus slaptajai policijai. Nebuvo Boronkajų namuose jokio susitikimo, apie kurį nesužinotų AVO.

--Iš kur tai žinote?

--Jūs jau per daug žinote.

--Dar vienas, paskutinis klausimas, -- tarė jis, -- jūs jau-tėte, kad aš nesu vengras, ir norėjote su manimi šokti čardasą, kad galutinai įsitikintumėte?

Erszėbta vėl atgavo šypseną.

--Kaip ilgai jau kalbate vengriškai?

--Dvylika metų.

--Pasakykite: szep vagy, gyonyoru vagy Magyarorszygyonyoru mint a napsugar.

Kuzinas pakartojo.

--Jūs "gy" ir "ny" visada ištariate perkietai.

Kuzinas dar kartą pakartojo sakinį. Tada pabudo ligonė.

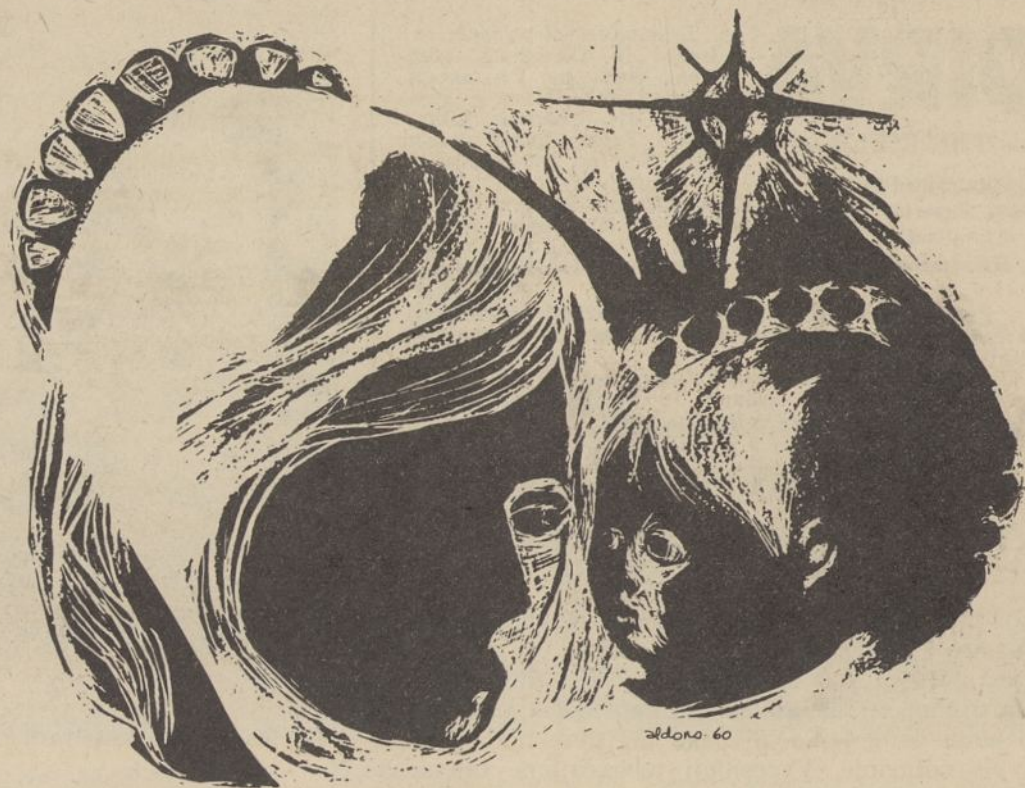
--Baigta, -- tarė ji, -- tu esi gražus, tu esi nuostabiai žavus, vengrų krašte, tu esi žavus, kaip saulės spindulys... Kaip dažnai Ilona dainuodavo tą dainą, o kai aš pasakydavau "baigta, baigta" -- ją visada apimdavo pyktis. "Ar Magdus prarado savo grožį, kai rusai ją užpuolė?" paklausė ji kartą. Magdus yra jos pusserė, ir Ilona, tuomet dar devynių metų, turėjo tai matyti, Siaubinga!

--Palikime senąsias istorijas, -- prabilo Erszėbta.

Kuzinas žiūrėjo į grindis. Tyla užgulė kambarį, ir jos negalėjo pakelti nė ligonės kalba.

--Man jau gana gyventi, bet mane gąsdina, kas atsitiks su Ilona. Ar ji dar tebedainuoja ir kalėjime?

(Bus daugiau)

Lietuvos konsulo New Yorke Aniceto Simučio dukterė Aldona, baigusi meno mokyklą, vis stipriau reiškiasi mene. Štai vienas jos paskutiniųjų darbų -- piešinys Kalėdinei atvirutei.

LINKSMYBIŲ KARNAVALAS KŪČIŲ NAKTĮ (2)

IGNAS ANDRAŠIČONAS

šaknys glūdi XVIII šimtm. gyvenimo sampratoje. Kitaip sakant, anų laikų gyvenimo apystovos yra atkeltos į šių dienų žmogaus kasdieninę būklę.

— Anaš laikais turtin-gieji ir dvasininkai skelbė pasauliui didžiasias ir šventasias laisvės idėjas. Bet nematė besikuriančių miestų darbininkų vargo ir skurdo. Išdidžiai kalbėjo apie nemirtingą laisvės principą ir kartu ginė cukraus ir medvilnės augintojų reikalą, o visai nebojo į vergo — darbininko skurdžią padėtį.

— Panaši darbininkijos būklė šiandieną yra Kolumbijoje. Tai yra turtingųjų didybė ir drauge menkystė.

Kai pirmieji indėnai priėmė krikštą, jie nemėgo tais laikais lankyti kukliai įrengtų katalikų bažnyčių. Jie grįžo atgal į kalnus, miškus ir džiungles. Ten garbino gerąsias dvasias, o piktasias gąsdino įvairiais triukšmą keliančiais pabūklais.

Kad vėl sugrąžintų juos katalikų bažnyčiai, buvo įvesta dalis jų apeigų. Šios nakties šaudymas po visą miestą, — tai yra piktųjų senovės dvasių baidymas. Bet tas triukšmas menas virto visų miestelėnų, neaplenkiant ir bažnyčios atstovų — kunigų, didele pasipelnymo pramoga.

Čia, pradedant tų šaudymo reikmenų fabrikantu ir baigiant eilinu gatvės kavos pardavėju, visi gerai uždirba. Čia jaunas ir senas jaučia malonumą toj šaudymo procesijoje dalyvauti. Ir juo daugiau fabrikantas parduoda šaudmenų, tuo didesnę duoklę turi skirti ir bažnyčiai.

Pinigus šaudmenims pirkti sudeda visi, nes juo daugiau šaudmenų suvartoja miestas ar miestelis, tuo didesnę garbę jis užsipelno. Tuo būdu čia vyksta savotiškos šaudymo varžybos ir kartu kolumbiečio prigimčiai būdinga pramoga.

Šūvių ir raketų triukšmas tą naktį išvaikė piktąsias dvasias. Jos pasislėpė Andų kalnuose. Liko pilkas, nuogas ir nuodėmingas gyvenimas, skelbiąs pagal jų samprotą: jai ir neturi pinigų, valgyk, gyvenk ir linksminkis.

Kolumbietis myli pinigą ir gyvenimą. Pinigas yra priemonė gyvenimo saldybių skonį patirti. O gyvenimas — platus ir didelis malonumų teatras.

Tai yra mintys, kurios apibūdina Kolumbijos krašto žmogų, jo dvasią ir Kū-

čio nakties šventės prasmę. Katedros bokšto laikrodžiai atskaitė keturius dūžius.

Aušo rytas. Iš už kalnų kilo gyvybę nešanti saulė. Kažkur toli skambino bažnyčios varpai ir sproginėjo raketos. Juozas žiūrėjo į besiganančią bandą. Jis iš tolo pastebėjo mane, ėmė moti ir sveikinti. Po palinkėjimų "Laimingų šv. Kalėdų", įvedė į kambarį prie baltai užtiesto Kūčių statlo. Ties man skirtingai stovėjo padėta šviri lėkštė ir ant jos simboliškas Dievo pyragas. Mano mintyse išsiliejo tėviškos Kūčių mistiška idilijos procesija:

— Baltas rogių kelias. Šarna pasipuošė, prunkščia baltakarčiai žirgai. Kūčių varpelių malonūs aidai. Gaudi tylios nakties vargonų muzika. Ir dvasios būsenoje skambanti prasmingų žodžių gili mintis: "O mažoji mano gimtoji tėvynė, kokia tu rimta ir šventa Lietuva, prieš Kolumbijos padangėje vykstantį Kūčių nakties linksnį karnavalą".

(Pabaiga)

GRAŽI DOVANA VISIEMS
KALĖDŲ ŠVENČIŲ
PROGA!

Naujos plokštelės išeina
prieš pat Kalėdų šventes

LITHUANIAN - AMERICAN
Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONĖ JUODYTĖ-Mathews yra įdainavusi naują lietuvišką dainų plokštelę —

"MANO

LIEUVOS
PRISIMINIMAI"

(My Lithuanian Memories)

Kaina \$4.98

Antrąją mažą (angliškai) —

"Christmas Carols"

Shepherd Boy and

Sleeping Child.

Kaina 98c.

Išleistas Mill Marlboro Co.

Platintojams užsakius didesniais kiekiais — duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIUSTI:

ALEX MATHEWS

256 Union Avenue,

Brooklyn 11, N. Y.

arba

gaunama visose
radijo stotyse

BEST WISHES

To All the Lithuanian People

COUNCILMAN

STEPHEN E. GASPAR

WARD 29th

GREETINGS and BEST WISHES

To All The Lithuanian People

FROM

MAYOR ANTHONY CELEBREZZE

AND

RALPH S. LOCHER —

LAW DIRECTOR

EDWARD C. KNUTH —

FINANCE DIRECTOR

BRONIS J. KLEMENTOWITZ —

UTILITIES DIRECTOR

WILLIAM J. ROGERS —

PORT CONTROL DIRECTOR

LOUIS L. DRASLER —

SERVICE DIRECTOR

M. LAVIMIA WARNER —

WELFARE DIRECTOR

JOHN M. McCORMICK —

SAFETY DIRECTOR

HAROLD G. LAUSCHE —

PROPERTIES DIRECTOR

PREZIDENTO

PRISAIKIDINIMAS...

(Atkelta iš 2 psl.)

ir tas senas bėdas. Eisenhoweriui prezidentaujant, atiduota komunistams pusė Korejos, Indokinijos, ir sovietams pavyko įsiveržti į Vidurinius Rytus, į Tibetą, į Afriką ir, čia pat pašonėje į Kubą.

Kennedy jau surinko 10 savo būsimo kabineto ministrų, čia vadinamų departamentų sekretorių. Trys jų yra žydų kilmės: sveikatos ir gerovės departamento sekretorius Abraomas Ribikoff, buvęs Connecticut gubernatorius, Darbo sekretorius Arthur J. Goldberg, unių advokatas, be abejo, unių vadų reikalavimu paskirtas tai vietai, kaip jiems buvo pažadėta. Išdo sekretorius C. Douglas Dillon (Lapovsky), respublikonas, iki šiol valstybės departamento sekretoriaus padėjėjas, New Yorko bankininkas.

Jeigu unių vadams, kurie su valdžia kovoja ir siekia savo galybės, ir kurių tarpe, kaip kongreso tyrimai rodo, yra nemaža nešvaraus elemento, pavyks užvaldyti darbo departamentą, užpildžius jį daugybe "savųjų", jaunesnių valdininkų, nuo Hitlerio atbėgusių profesorių auklėtinių, tai komunistinė infiltracija į uniųs gali padidėti.

Dirvą pasiūlyk savo
kaimynui susipažinti

ŠOKIŲ MUZIKOS MĖGĖJAI!!!

PUIKI DOVANA ŠVENTĖM.

Jau atspausdinta nauja, lietuviškai įdainuota 11 rinktinių šokių muzikos plokštelė

ROŽĖS IR TYLŪS VAKARAI...

Ją galite įsigyti vietos lietuviškos spaudos parduotuvėse. Kaina \$6.00. Išleido: ABS Records, P. Jurgaitis, 7403 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Tikrai ilgokai reikėjo laukti...

Jau vieną kartą Dirvoje buvome pajudinę pramoginės muzikos klausimą. Bet ir nuo to laiko vėl praėjo apie pusantų metų. O tada kalbėjome, kad nuo muz. Hofmeklerio įgromimų, ir daugiausia Šabaniausko įdainavimų, praėjo labai daug laiko, o nieko nei geresnio, nei naujesnio vis neturime. Vyresnieji tebegroja tas senas plokšteles, o jaunimas kitokių ieškosi.

Žinau, kad J. Bačiūnas net rimtai buvo susirūpinęs muziką Hofmeklerį, dabar jau gražaus amžiaus sulaukęs ir į Izraelį nukeliavęs, čia atsikviesti ir pasodinti iš naujo padirbėti. Tik ir pats Bačiūnas ir jo bičiuliai abejojo, kad ar po tiek skaudžių išgyvenimų metų, beturės kūrybinės ugnies karštai groti apie jaunų dienų nesibaigiančią ir kaprizais turtingą meilę...

Negalima pasakyti, kad nebuvo bandymų. Bet reikia pripažinti, kad tie bandymai buvo menkoki, plačiau tos muzikos mėgėjų nepatraukė. Bet štai dabar, prieš pat šventes, ABC Records atstovas P. Jurgaitis, iš Chicagos, atsiuntė laišką, kad Dirva sutiktų paplatinti naujas šokių muzikos plokšteles, įdauotas Vandos Panavaitės-Stankus. Tame laiške dar buvo parašyta, kad plokštelės ilgo grojimo, HI-FI, gamintos RCA Victor, grojant Dr. Laszlo Biritz ir jo orkestrui.

Susidomėjim, nes tokios rūšies plokštelių nemažas skaitytojų būrys tikrai laukia. Į mūsų prašymą plokštelių pavyzdžius dar prieš šventes atsiųsti, leidėjai labai greit ir rūpestingai atsiliepė. Matyt, ir ju interesai sutapo, kad Dirvos nuomonė labai reikalinga ir galinti nemažai patarnauti. Ir gavę tuoj išbandėme, beveik valandą klausydami gerai grojamos šokių muzikos, Panavaitės-Stankus dainuojant apie rožes ir tylius vakarus, apie sužeistą širdį, ir kaip visada... apie degančius bučinius...

Išpuodis geras. Populiariausių šokių dainų vertimai padaryti be priekaištų. Ir dainininkė dainuoja gražia lietuvių kalbos tarrena. Nereikia, kaip kartais būna, dėti prie ausų ranką ir galvoti, kad suprastum dainuojamus žodžius.

Iškliausiai tą plokštelę ir pagalvojau: kaip ilgai reikėjo laukti. Juk, palyginti, tai nedidelis dalykas, bet mūsų priangačiam jaunimui svarbus. O ir vyresniesiems nekenksmingas. Ypač tiems, kurie iš jaunų dienų niekad nenori išeiti ir prie geros šokių muzikos dar vis mėgsta pasisukti...

Nereikia abejoti, kad plokštelė lietuvių tarpe plačiai pasklis. Ją mėgs, nes surinkta visi populiariausi šokiai. Ir pagaminta gerai. Gi mėgstantieji moralus atskaityti, gal ir papriekaištaus, kad kai kurios šokių dainos net ir per daug aistros ugnim dega: "Mylėk šianakt, šia naktį noriu būti tavo..." Bet tu moralų atskaitymas, kaip jau įprasta tokiais atvejais, tik padeda kūriniui išsiplatinėti. Visi tuoj nori patys įsitikinti, kaip ten iš tikrųjų yra, ir tada visi perka.

Šokių muzikos mėgėjams ši nauja "Rožių ir tyliųjų vakarų" plokštelė labai gera dovana. Gerai padaryta, į spalvotą viršelį įdėta ir visais reikalingais paaiškinimais aprūpinta. Iš jų aiškėja, kad pati dainininkė ir daugelio dainų vertimus atliko.

Šia proga, variant ilgai lauktą ir dėmesio vertą pramoginės muzikos naują plokštelę, kilo viena mintis: o kada mes susilauksim grynai lietuviškos šokių muzikos plokštelių? Taip pat gerai įgrotos ir gerai įdainuotos. Negi mūsų muzikai tuo nesinteresuoja, o mūsų dainininkai tenori tik operas dainuoti?...

B. G.

Ką tai reiškia?

Gruodžio 13 dienos Drauge skelbiama Eltos žinia iš Reutlingeno, jog Vilko vykdomoji taryba (vadinas, J. Glenža, P. Karvelis ir J. Kairys) gruodžio 2 dieną svarstė, kokių žygių reiktų imtis NATO ministerių konferencijos proga. Buvę "Nutarta siekti, kad ir toje konferencijoje būtų priimtas Lietuvos ir kitų Pabaltijo tautų likimas".

Nejaugi Vilko vykdomoji taryba būtų pasidavusi Alg. Šalčiaus įtaigojimams? Ligi šiol juk visi džiaugėmės, kad Vakarų kraštų vyriausybės Lietuvos likimo dar nepriima, tai yra, dar nepripažįsta teisiskai išspręstus...

Kitoje žinios dalyje yra paaiškinta, jog NATO taryba nutarusi raginti vyriausybės, kad jos visada įjungtų (t.y., priimtų) į tarptautinių konferencijų dienotv-

kes pavergtų kraštų klausimą, o ne likimą. Jeigu tą priėmimą Vilko taryba turėjo galvoti, tai atrodytų, kad ji bando dar kartą atidaryti NATO tarybos jau atidarytas duris. (Nato reiškia: Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija, kitaip sakant, Šiaurės Atlanto pakraščių valstybių santarvė).

Dar sunkiau suprasti, ką iš tikrųjų reiškia paskutinioji to paties pranešimo dalis:

"Kad lietuvių jaunimas geriau susipažintų su Lietuvos laisvinimo ir kitomis organizacijomis, pritarta informaciniams pranešimams tais klausimais, kurie būtų dėstomi gimnazijos vyresnioms klasėms, einant visuomeninio mokslo kursą".

Ar tai reiškia, kad informaciniai pranešimai apie "laisvinimo ir kitas organizacijas" jau yra paruošti ir taryba juos patvirtino, kaip tinkamus dėstyti visuomenės mokslo kurso ribose, ar buvo pritarta tik sumanymui, kad būtų gera turėti tokius pranešimus ir įtraukti juos į programą? Ir kokiame gimnazijoje tas mokslas būtų dėstomas: ar tik Vasario 16-tosios Gimnazijoje, ar kitur? Jei kitur, tai kaip taryba mano tą ypatingą mokslą įsprau-

Sukaktuvininkas M. Karaša savo šeimos narių tarpe. Kairėje: E. Karašienė, dešinėje sūnus Alvydas, šiuo metu atliekas karinę tarnybą.

Garbė ištveriantiems iki galo!

Pulk. Motiejui Karašai 65 metai

Šnekuosiu su Baltimorės Lietuvos Bendruomenės veikėju, jau kelintą kartą vis įprašomu sukikti pasilikti valdyboje dar vieniems metams, nes nėra pakaito -- nėra iš ko rinkti. Inteligentai šalinasi visuomeninio darbo. O tuomi jie duoda blogą pavyzdį "liaudžiai" -- ir ši darosi nebepritraukiamą į organizacijas. Jis man ir sako: "Jei kada sugrįžtume į Lietuvą, mūsų pabėgėlių šviesuomenę, su mažomis išimtimis, reiktų atiduoti į teismą už tautos išdavimą".

Kas gi tie, kuriuos reiktų nubauti? Daugumas mūsų, naujųjų ateivių, Lietuvoje buvo valstybės tarnautojai: švietėjai, karininkai, miškininkai ir t.t. Bet ir žymi dalis savarankaus verslo žmonių -- teisininkų, inžinierių, gydytojų -- ten taipgi priklausė nuo valstybės išd. Rodėsi, kad jie visi buvo geri tautos vaikai, nes ten buvo lengva apsidangstyti: kad ir neaiškūs tautinio nusistatymo būdai, galėjo turėti valstybinę tarnybą. Ir jei kas mus tada būtų apkaltinęs mažu patriotizmu, būtu ne užsigavę. Tada mūsų darbas ir pareigos sutapo su darbu Lietuvai,

sti į mokyklų programas? O jeigu tik Vasario 16-tosios Gimnazijoje, tai kaip su tuo mokslu bus supažindintas lietuvių jaunimas, besimokąs daugybėje kitų mokyklų?

Paskaitęs tokį pranešimą, pavadinant "Lietuvos laisvinimo reikalais", sprendžiu, kad Vilko tarybai reiktų priimti dar vieną praktišką nutarimą, būtent: "Gauti raštininką, mokantį taisyklingai užrašyti mintis lietuvių kalba".

G. K.,
Chicago, Ill.

LIAUKITES!

Nebūkit kunigai ar vienuoliai. Liaukitės aukų prašę. Jie bent už auką dangų žada arba pasako, kad Dievulis atlygins. Jūs gi nieko nežadate. Geriau puseduolieriu pakelkit prenumeratorų keistį ir daugiau išlošite. Visi žino, kad viskas brangsta, sunku verstis.

V. V-nė,
Chicago

REIKĖTŲ

Man Dirva patinka, tik gal reiktų turėti daugiau korespondencijų iš kitų miestų bei kraštų.

Skaitau, kad \$10.00 prenumeratora yra pakankama.

R. Trumpauskas,
Alton

JEI BŪTŲ

Jei Dirva būtų dienraštis, per savaitę 5 kartus išeinanti, jau būtų ideališka.

P. Janulaitis,
Chicago

KAS NESKAITO - DAUG NUSTOJA

Pažangos keliu eidama Dirva kas kart auga ir stiprėja. Tai džiugu. Pinauti sutinku: "Kas Dirvos neskaito -- daug nustoja".

P. B.,
Hamilton

pav., mokytojai, užsidirbdami sau gyvenimą, kartu dirbo ir tautos labui. Todėl patriotiškumo reikalus buvo savime suprantamas.

Čion atvykus, mūsų darbas dėl pragyvenimo nebesutapo su Lietuvos reikalais, tik gal kur-nekur susilietė mažais taškeliiais. Mūsų pastangos dabar daugiausia eina asmeniniam išsilaimymui, praturtėjimui ar net prabangai. Pasikeitusia padėtimi ne vienas naudojasi nusisukti nuo bendrųjų tautinių reikalų. Tik čia, išėjimojo, pasirodė, kas tada buvo idealistai ir kas dirbo tik dėl algos. Užtat dabar taip aštriai iškilio patriotizmo klausimas. Dabar tik išryškėjo, kas, viską atmetęs, dirba tik savo gerovei, ir kas randa laiko visuomenei veiklai -- kas nesijaučia atpalaiduotas nuo atsakumo Lietuvai. Kiti, dirbę tada dėl Lietuvos, mėgina dabar teisintis buvusiais nuopelnais, praeityje įgytu vardu, manydami, kad dabar atėjęs laikas gyventi tik sau, rūpintis tik savo privačiais reikalais.

Pažinsi draugą, nelaimel ištikus. Pažinsi patriotą, tautą nelaimel ištikus. Lengva būti patriotu už pinigų -- už algą. Tik pabaiga vainikuoja visą darbą. Nesvarbu, kad buvai patriotu iki Bremeno uosto: jei neišvėrei iki galo, tavo ankstyvesni darbai tautos svarstyklėse palengvėjo. Juk negarbinami desertirai arba atskilę nuo tikėjimo. Evangelijoje išaukštinama Magdalena, o ne Judas. Visų buvusių Lietuvos patriotų, jei jie tokiais neištvėria iki galo, ankstyvesni žygdarbiai nublanksta.

Jei čia dar kruta lietuviškos organizacijos, veikia chorai, tautinių šokių sambūriai, rengiami vaidinimai, minėjimai, parašoma laikraščiams -- visa tai liudija, kad dar yra ištveriančių iki galo, skiriančių daug savo laisvalaikio lietuvių išlaikyti, nors jų dabartinis darbas dėl pragyvenimo nebesutampa su tarnyba tautai.

Skaitytojas, tur būt, nujaučia: į pastarųjų tarpą įsiriukuoja pulk. Motiejus Karaša. Pamėginkime pasekti jo pėdsakus -- kelias dešimt metų atgal. Gimęs 1895 m. rugsėjo 10 d. Paberžių kaime, Biržų valsč., ir apskr. Kaip

daugumo ano meto karių, jo karinės tarnybos pradžią užtinka me carinė Rusijoje. Pasibaigus I-jam pasaul. karui, kuriame M. Karaša dalyvavo, 1918-19 metais Sibire bolševikų buvo suimtas ir kalintas. 1921 m., grįžęs tėvynėn, įstoja Lietuvos kariuomenėn. Nuo 1926 m. perkeltas Lietuvos Šaulių Sąjungos Štaban, kur iš pradžių jis fizinio lavinimo ir karinio parengimo vadovas, o vėliau dirbo Šaulių ugniagesyboje. Mat, tuo laiku prisistiegius Šaulių ugniagesių komandų, reikėjo išmanančių joms viršininkų. Jiems paruošti buvo suorganizuoti kursai, kurių vedėju buvo majoras M. Karaša.

Iš "Šaulių Sąjungos Istorijos" (išleistas 1939 m.) sužinome, kad anksčiau Lietuvoje savanorių ugniagesių komandas sudarė daugiausia žydai. Nuo 1933 m. vaizdas žymiai pasikeičia: ugniagesiuose lietuvių jau 70%, o juose Šaulių 47%. Ir vėliau kasmet pastarųjų skaičius vis didėjo, jų reikšmė pasidaro tokia svarbi, kad Šaulių ugniagesių inspektorius M. Karaša jau ne tik Lietuvos bendrinės ugniagesių sąjungos valdyboje, bet tampa ir tarptautinės, apimančios visą Pabaltijį, ugniagesių organizacijos vadovybės nariu.

Krašto gynybos, Šaulių ir ugniagesių reikalais rašė to meto atitinkamoj laikraštyje, o čia, Amerikoje, jo įnašu naudojasi Dirva, Karys ir Draugas. Bet grįžkime vėl šiek tiek atgal. M. Karašos pėdsakai mus taipgi atveda į Vokietiją, į karo pabėgėlių stovyklas. Čia jis įsitraukia į darbą lietuvių komiteuose. Ir pagaliau atstumas nuo gimtojo krašto dar padidėja, kai M. Karaša su šeima persikelia šiaurės vandenyno. Bet jo pėdos nė kiek nesisuka į šalį iš lietuvių vieškelio. Nežiūrint sunkaus įsikūrimo ir tarpais sunegaliojančios sveikatos, jau ne jaunuolio amžiuje vėl stoja į lietuviško darbo barus.

Nėra Baltimorėje dar gyvos organizacijos, liet. sambūrio, kuriam M. Karaša nepriklausytų. Ne tam visur dalyvauja, kad turėtų kur laiką praleisti, nei išdumono susitikti su kitais, ar kad galėtų žiūrėti, ką kiti daro,

bet kad pats visur prisidėtų ar vadovautų. Čia jis tarp vietos Ramovės skyriaus steigėjų, Baltimorės lietuviškųjų draugijų tarybos narys, Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkas, S. L. A. kuopos finansų sekretorius. Jam esant ramovėnų pirmininku, buvo pats gyviausias sambūrio laikotarpis.

Visose šiose organizacijose M. Karaša rūpestingas, pareigingas ir uolus darbininkas, kitus skatinantis, drąsinantis, tuo tapdamas pagrindine ašimi, apie kurią sukasi susibūrimo darbai. Jėgu kas lietuviškoje veikloje kur darosi, žiūrėk jo mažas Folsvagenukas ir rieda ta kryptimi: ar tai būtų vietos lietuvių išklmė Marylando sostinėje Anapoly, dainų šventė Chicagoje, Tautinės Sąjungos suvažiavimas Washington, Philadelphia ar New Yorke. Ar jis neturi savo privačių reikalų, ar grįžęs iš fabriko nenorėtų pailsėti? Žinoma! Bet jis yra vienas iš tų, kurie mano, kad, nežiūrint pasikeitusių aplinkybių nei laiko nei mados, nevalia užsikimšti ausis Lietuvos šauksmui.

Lietuvis praeivis S. Morley gatvė, net ir nežinodamas namo numerio, lengvai atrastų Karašų pastogę, iš lauko papuoštą Gedimino stulpais ir apsidintą rūtomis. O įėjus vidun, gėrėsis daugybe gražių rankdarbių, tautinių juostų, ir bus pavaišintas lietuviškais užkandžiais -- tai E. Karašienės sritis. Vasario 16-sios minėjimo proga ji vieništelė salėje būna apsirėdžiusi tautiniais aparais, nepabijodama, kad jie "per sunkūs" ar "su jais per šilta".

Jų sūnų Alvydą, šiuo metu dėdės Samo kariuomenėje, baltimoriečiai jau daug kartų girdėjo įvairių pareigimų meninėje dalyje dainuojant. Ypač įspūdingai jam pavykdavo atlikti "Oi kas sodai do sodeliai" ir "Kad širdį tau skausmas, kaip replėms, suspaus". Su lietuviška daina jis yra supažindinęs amerikiečių publiką per Peabody konservatorijos pasirodymus ir kitomis progomis. Meilę dainavimui, bus, matyt, paveldėjęs iš tėvo, kuris, jo paties žodžiais tartant, nėra praleidęs nė vieno Kauno operos naujo vaidinimo. Šis rimtas jaunuolis nesidairė, kaip daugumas jo vienlaikių, kurie ieško vadin. "naujų kelių", bet pasitikėdamas įstojo į tėvo pėdas, kaip ir tinka buv. Lietuvos kario sūniui.

Visa tai čia sakau ne dėl pagyros šiai šeimai, ypač kai kiekvienas turime pareigų savo tautai, bet norėdamas priminti visiems tiems nuolatiniais ieškotojams "būdų ir priemonių" lietuvių palaikyti ir nerandantiems, kur eiti. Liaudies yra amžiais patvirtinta išmintis: kas nori šunį mušti, tas randa ir lazda. Kas nori būti naudingas Lietuvai, tam yra ir čia daugybė galimybių.

S. M.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Nuo šių metų liepos 1 dienos dividendai yra pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanouskas, Pres.

NETIKIU KARIŲ NARSUMU FILMUOSE...

Praleidus pusantro mėnesio vaidinant karo įvykių filme

Ed. Šulaitis

Kino teatrų ar televizijos ekranuose dažnai matome siaubingas scenas: trata šautuvai ir įvairūs kitokie pabūklai, vyksta sproginiai, griūva namai, žūsta žmonės... Tai stebint, mums atrodo labai tikra, realu, bet po to kartais pagalvojame, nejaugi tie žmonės iš tikrųjų lieja kraują?

Paskutiniu metu karinės filmos buvo pasidariusios labai madoje, o ir nekarinėse dažnokai užtikdavome vienokių ar kitokių kovų iškarpas. Ekranuose tikrus kovų vaizdus retokai rodoma, bet daugumoje visa, ką ten matome, yra vaidyba.

Šių eilučių autoriui, truputį daugiau kaip prieš 5 metus; teko būti vienu iš karinės filmos artistų (nors ir gana menku), todėl bent trumpai noriu papasakoti, kaip žmonės "miršta" prieš filmų aparatus.

Būnant armijoje kartą gavome žinią, jog netoli mūsų stovyklos, bus sukamas filmas pagal daugiausia medalių gavusio kario, dabartinio Hollywoodo aktoriaus -- Audie Murphy atsiminimus pavadinus "To Hell and Back". Mūsų dalinio būrelis žmonių buvome parinkti artistais, kurių turėjome vaidinti vokiečių ir amerikiečių kareivius.

Nuvykę į Yakimos, Washingtono valstybėje, apylinkes, jau radome iš Hollywoodo atvykusius tikruosius artistus ir "Universal-International" filmų bendrovės technikinį personalą. Čia, žinoma, buvo ir pats Audie Murphy, tada jau spėjus užsirekomenduoti, kaip "Western" tipo filmų žvaigždė, šiame filme atkūręs savo paties išgyvenimus fronto linijose II-ojo pasaulinio karo metu Vokietijoje, Š. Afrikoje, Italijoje ir Prancūzijoje.

Taip ir prasidėjo filmo gaminimo darbas, kurio metu teko nukelti nemažą mylių, pareikant įvairių valstybių gamtą atitinkančius vaizdus. Labai dėkinga vieta pasitaikė prie Yakimos esančios dykumos, kuriose vyko "kovos" Š. Afrikoje. Fil-

muojant Š. Afrikos scenas, pasitaikė stiprus vėjas, kuris gerokai pūtė smėlį į akis, tai net nereikėjo naudoti specialių vėjo putimo mašinų.

Šiaip scenas paruošti nebūdavo taip lengva. Pavyzdžiui, daugelyje vietų veikalas turėjo vykti

Filmo Kautynių lauko paruošimas, ne tik užimdavo daug laiko, bet ir būdavo labai išlaidus. Patrankų sviedinių nukritimo vietose būdavo iškasamos duobės, pridėdama spogstamos medžiagos, kuri apdengiama strupintomis durpėmis. Ta sprgstamoji medžiaga, reikalui esant, būdavo susprogdinama iš centrinės, o tada durpių gabalai lėk-

Taip atrodo iš toliau filmavimo vieta, kur maišosi kino operatoriai, netikri kariai ir vyksta dirbtiniai sproginiai...

dumblėtuose laukuose, o lietaus nebuvu. Taigi čia tuoj reikala pataisydavo vandens švirkščiai, nelengvai pasotinę išdžiūvusią žemę. Tačiau sunkiausia būda-

davo į šalį ir vaizduodavo sviedinių šukes. Žinoma, reikėdavo gerai žiūrėti, jog nepataikius į kokią duobę, nes tada jau būtų buvęs tikrai "realus" vaizdas.

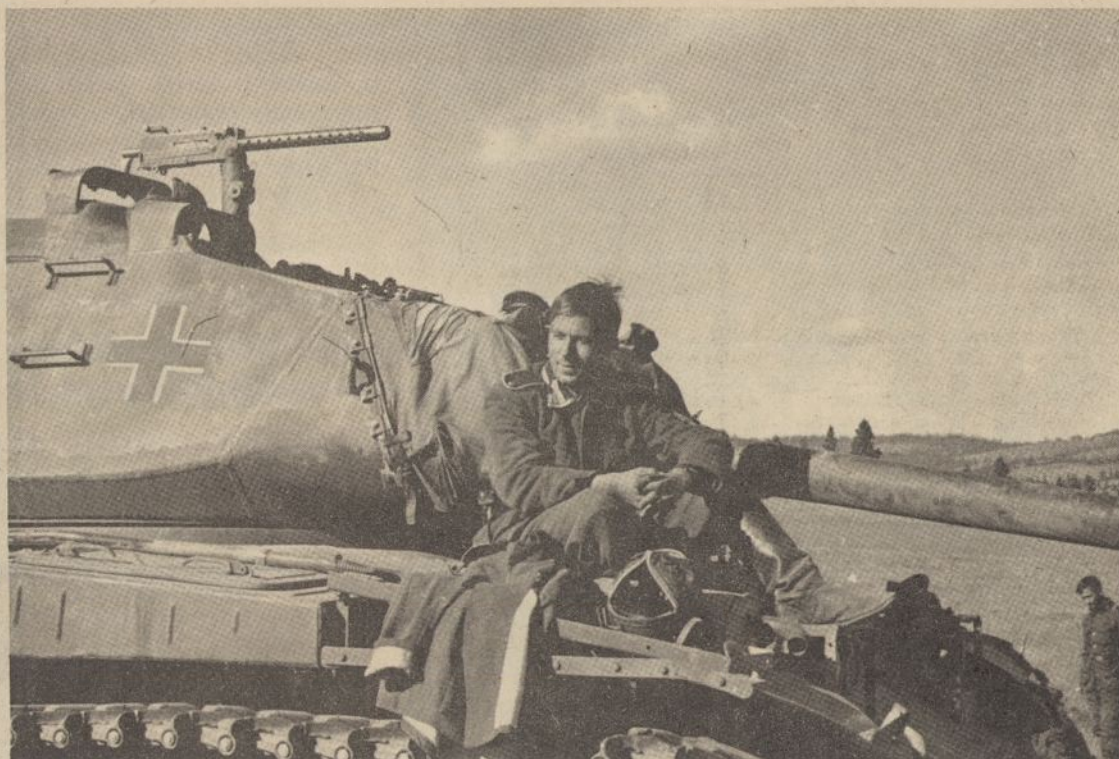

Hollywoodo aktorius Audie Murphy, II pas, karo herojus, gavęs daugiausiai atsižymėjimo ženklų, sukan filmą "To Hell and Back" "vokiečių" būrely. Dešinėje stovi Ed. Šulaitis.

vo paruošti patį kautynių lauką, ypatingai imituoti patrankų sviedinių sproginus ar kulkosvaizdžių kulų kritimą. Na, o masinėse scenose nelengvai sekdavosi taip kristi jog filmo žiūrovai pilnai įtikėtų, jog čia neatsigula poilsui, o amžinai. Todėl pataikius kulka ar skeveldrai, pirma reikėdavo griebtis už krūtinės, trumpai pasivirduliuoti, iškelti galvą aukštyn ir kristi atgal, prieš tai į šoną numetant šautuvą.

O šiaip durpių gabalai nebūdavo pavojingi, nors keliems galvas šiek tiek pramušė.

Vieną kartą, filmuojant fronto sceną, atsitiko nemalonius įvykis, kuris filmų kompanijai kainavo apie 60,000 dol. Kažkaip, kada jau buvo pradėję "sprogti" sviediniai ir rodytis kitokios karo baisybės, prieš filmų aparatus išlindo mūsų atsivežtas šuo, matyt išgąsdintas negirdėto triukšmo. Filmavimas turėjo būti

Šio straipsnio autorius Ed. Šulaitis, apręgtas vokiečio kareivio uniforma, ilsisi ant vokiško tanko, laukdamas, kada kino operatoriai vėl pašauks...

savo laisvu laiku, išėjo į naudą.

Apie pusantro mėnesio filmų artistų rolėse prabėgo greitai. Žymiai greičiau, negu toks pats laikotarpis kariuomenės stovykloje. Daug kartų teko numirti prieš filmų aparatus, bet ir vėl atsikelti ir iš naujo vaizduoti mirštantį.

Stebint tą filmą ("To Hell and Back") ekrane, jau nematėme daug tokių scenų, kurias filmuojant daug vargom. Redaktoriaus žirkklės jas iškirpo. Ką gi padarysi: buvome prigaminę vaizdų 3 valandoms, o reikėjo tik nepilnos valandos, kadangi filmos pradžia ėjo ne karinėmis scenomis. Visas filmas tęsėsi tik 1,5 valandos. Tačiau ir per tą laiką šūvių, triukšmo pilnai pakako.

Gera buvo matyti, kaip gimsta filmas ir jame būti aktyviu dalyviu. Bet nuo to laiko kaubojų drąsa, karių narsumu ir meilū žių meile filmose nebetikiu.

LIETUVIŲ SUARTĖJIMAS IR TURIZMAS

Dr. J. Grinius

Vokietija

Pasakyti ar parašyti, kad šiais laikais lietuviai yra išsiskleidę po viso pasaulio kraštus, yra plokščia banalybė ir drauge faktas. Prie jo nevienam žurnalistui ir visuomenininkui teks dar ne kartą sugrįžti.

Taip, daugelis išsiblaškusių lietuvių ilgis savo tautiečių ir norėtų su jais dažniau susitikti. Bet, antra vertus, ištobulėjusios susisiektimo priemonės niekada anksčiau nebuvo padariusios pasukų (bent laisvojo pasaulio) tokio mažo kaip šiandien.

Tas ištobulintas susisiektimas ir įgalina išsklaidytus lietuvių greit susisiekti paštu, nuvykti vieniems antrų aplankyti ir naujų pažinčių sumegsti. Net okeanai tarp kontinentų nebėra kliūtimis lietuviams suartėti, žinoma, jeigu jie to nori.

Bet ar visi to nori? Ar lietuviai, keliaujantieji turistiniais tikslais, supranta, kad šitos kelionės gali patarnauti lietuviųbei?

J. BAČIŪNAS IEŠKO VIENO LIETUVIO

Šitas klausimas man iškilo neseniai, perskaičius Juozo Bačiūno "Kelionę į Pacifiko kraštus". Šios knygos autorius aiškiai pasisako, kad jo kelionė į Australiją, N. Zelandiją ir Pacifiko salas turėjo turistinių tikslų -- J. Bačiūnui su žmona 1957 m. žiemą norėjosi ištrūkti iš Michigano žiemos šalčių, pamatyti dar niekada nematytas šalis, bet ir "tuo pačiu metu pasimatyti su dar niekada nematytais lietuviais", -- kaip rašo pats keliautojas. Kitaip sakant, Bačiūnai savo asmeninius patogumus bei malonumus panorėjo susieti su lietuvių tautiniu solidarumu.

Kai paskaitai jo kelionės įspūdžius, atrodo, kad J. Bačiūnui ta savanoriška tautinė pareiga nė kiek nesumažino jo turistinių malonumų. Galima manyti net priešingai -- pajutę atvykstančio

svečio lietuvišką solidarumą, Australijos ir N. Zelandijos lietuviai pasistengė Bačiūnų keliones taip sutvarkyti, kad juodu turėtų progų kuo daugiau patirti visokių įdomybių. Be to jie stengėsi svečius ir gausiai sutikti, ir įdėmiai jų žodžių išklausti, ir draugiškai pavaišinti.

Man atrodo, kad per Bačiūnų susitikimus su nepažįstamais lietuviais, morališkai laimėjo ir vieni ir antri. Bet daugiausiai laimėjo lietuviybė.

Kad buvo laimėjimas, be abejo jimo dėl to "kaltas" J. Bačiūnas, nes jis nuoširdžiai visur lietuvių ieškojo ir stengėsi aplankyti net pavienius nelaimingus tautiečius. Tai akivaizdžiai matyti iš J. Bačiūno apsilankymo Canberroje (Australijoje). Jis rašo: "Dar aerodrome patyriau, kad Canberros lietuvis p. Narvydas jau šeštus metus serga ir nuolat gulį lovoj... Nutariau su p. Čelčio pagalba aplankyti šį ligonį lietuvių ir, kad būtų jam maloniau, specialiai jam parodyti lietuvišką filmą".

Šitam tikslui su tautiečių pagalba J. Bačiūnas turėjo surasti aparatą filmui demonstruoti, jam aptarnauti demonstratorę, automobilį ir kitką. Suprantama, kad vizitas su šitokiu pasiruošimu turėjo palikti didelį įspūdį ne tik ligoniui, kuriam buvo parodytas filmas, bet ir visiems Canberros lietuviams.

Tai buvo taurus krikščioniškas ir patriotinis darbas. Aišku, kad jis sugaišino šiek tiek laiko, kaip ir įvairūs kiti pasikalbėjimai su lietuviais, bet už tai jie suteikė J. Bačiūno turistinei kelionei gilesnės prasmės, kokios neturėjo ir neturės šimtai kitų lietuvių kelionių, kuriose užmirštami krikščioniško ir lietuviško solidarumo motyvai.

ATVYKO PABENDRAUTI, BET...

Kaip tose kelionėse praleidžiamos kartais net palankios progos suartėti, rodo viena Amerikos

lietuvių ekskursijų, vykusių šiais 1960 m. Į tarptautinį Eucharistinį Kongresą Muenchene (Vokietijoje). Kun. Kontrimo vadovaujama Vyčių ekskursija Muenchene apsigyveno ten, kur buvo sustoję didžiuliai lietuvių kongresistų. Su šiais Amerikos lietuviais kiti tautiečiai galėjo susitikti, susipažinti, o sukai kuriais visai maloniai pabendrauti.

Tuo tarpu kita Amerikos lietuvių ekskursija, vadovaujama kun. V. B., tur būt spėdama, kad visiems lietuviams skiriamos palpos bus prastos, sau nakvynės rezervavo atskirai. Ir dėl to išėjo beveik komedijos: ši grupė turėjo nakvynės apie 40 km nuo Muencheno centro, kur buvo apgyvendinti kiti iš svetur atvykę lietuviai. Šiems viskas buvo čia pat, o anai Amerikos lietuvių grupei teko ir anksti keltis ir anksti grįžti į nakvynės toli į užmiestį; ji sunkiai galėjo dalyvauti Kongreso programoje, mažai tesusitikio su kitais lietuviais, o tie grupės nariais, kurie turėjo reikalų susitikti, tegalėjo tai atlikti paskubomis. Kur čia tokiam skubėjime pasikalbėti? Baisi ir sulaikyti, nors Tarptautinis Eucharistinis Kongresas kaip tik turėjo intensiją suartinti visų tautų bendro tikėjimo žmones.

Šitaip, ta antroji Amerikos lietuvių grupė, besivaikydama "High society" stilių, prasielenkė ir su kongreso intencijomis ir su lietuvių solidarumu.

Būtų neteisinga priekaištauti tik šiai viena Amerikos lietuvių grupei, viešėjusiai šiame Vokietijoje. Su pavieniais turistais pasitaiko dar keistesnių reiškinų. Žiūrėk, koks Amerikos lietuvis atvyko į Europos didmiestį, nori apžiūrėti miesto įdomybes, nesiorientuoja ir netikėtai sutinka vietinį lietuvių. Ir koks tada džiaugsmas: "Na, ir aš lietuvis. Tik iš Amerikos. Nepažįstu miesto. Ar negalėtum man nurodyti ir padėti?" Žinoma, vietinis lietuvis stengiasi padėti. Užsimezga pažintis, per kurią turistą daug daugiau pamato ir sužino, negu būtų pamatęs vienas arba su turistų minia.

Be abejo šitokie netikėti susitikimai būna reti, bet vis dėlto jų pasitaiko. Jei Amerikos lietuviai, keliaują į Europą turistiniais tikslais, per Lietuvį Bendruomenę iš anksto pasirūpintų Europos lietuvių adresų, jie pasitarnautų lietuvių suartėjimui.

KAIP LANKOMA VASARIO 16 GIMNAZIJA

Amerikos lietuvis turistą tikriausiai galvoja, kad neverta susitikinėti su Europos lietuviais, nes jie -- skurdžiai, kurie nieko negali padėti. Be abejo, tik labai retas Europos lietuvis galės svečių pavežioti paprastu automobiluku, tačiau jis savo tautinį solidarumą svečiui iš užjūrių gali kitaip sugebėti parodyti. Be to tokioj Vokietijoje yra ir lietuviškų įstaigų. Tarp jų -- įdomiausia Vasario 16 Gimnazija.

Vienas Amerikos lietuvis, atsitiktinai patekęs į šios mokyklos kiemą, staiga mane paklausė: "Ar jūsų vaikai kalba lietuviškai?"

-- "Taip, beveik visi kalba lietuviškai, išskyrus kartais pačius

(Nukelta į 6 psl.)

Audie Murphy (kairėje) "akcijoje" priešais filmavimo kamerą, tuo tarpu kiti žiūri sukamą sceną, kuri per dieną kartojama po keliolika kartų, kol režisierius lieka patenkintas gautais rezultatais.

J. Paukštienė

Vilnius (aliejus)

LIETUVIŲ SUARTĖJIMAS IR...

(Atkelta iš 5 psl.)

mažuosius, I-sios ir II-sios klasės moksleivius, kurių dauguma ateina iš vokiškų mokyklų ir dar nesusėjo atlietuvių. Pometų kiti ir šie mažieji kalbės ir rašys lietuviškai".

Šitaip maždaug tada atsakiau tam Amerikos lietuviui, kuris stebėjosi Vasario 16 Gimnazijos moksleiviais ir sakė, kad Amerikoje lietuvių vaikai gatvėje tarp savęs retai tekalba lietuviškai. Vadinas, tik vienu šituo atžvilgiu Amerikos lietuviui Vasario 16 Gimnaziją gali būti įdomu aplankyti.

Panaši įstaiga yra šiaurinėje Italijoje. Tai Saleziečių lietuvių gimnazija. Ar ją daug lietuvių aplanko? Na, sakykim, ji mažesnė ir nevisiems lietuviams prieinama pavz., nepriimamos mergaitės. Bet Vasario 16 Gimnazija -- vienintelė lietuvių mokykla, kurios visose devyniose klasėse dėstomoji kalba yra lietuviška. Suvokietinti lietuviukai toji gimnazijoje grąžinami lietuvių.

Kad dešimtį metų ji išsilaiko iš lietuvių aukų, tai kelia nuostabą net geros valios vokiečiuose. Argi ši mokykla neverta lietuvių turisto dėmesio ir šiek tiek pas-

seina ir be to.

Kad Vasario 16 Gimnaziją verta aplankyti, kartais jaučia ir patys lietuvių turistai. Kartais pasitaiko net juokingų atvejų. Kartą teko skaityti Amerikos lietuvių laikraščiuos, kad N turistė,

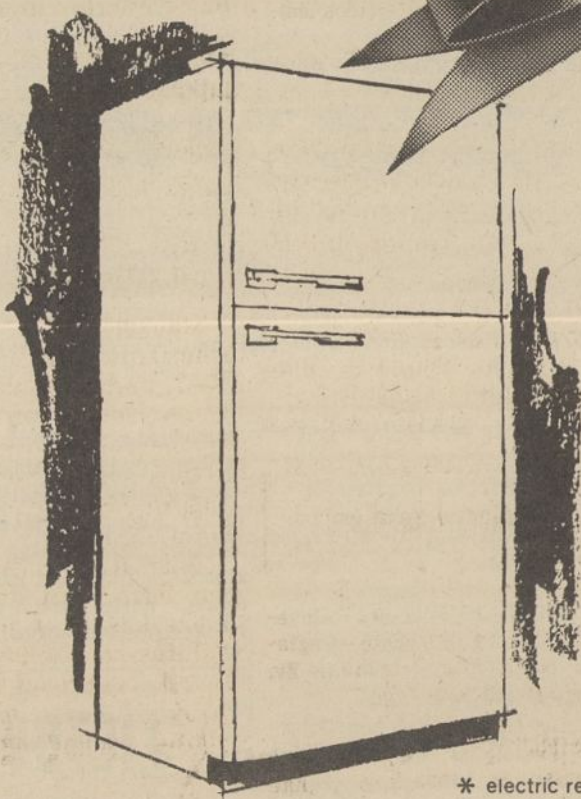
kuri važinėjo Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, keliaudama per Vokietiją, aplankė Vasario 16 Gimnaziją. Bet iš tikrųjų tos lietuvių turistės nei gimnazijos vadovybė, nei moksleiviai nematė iš tolo. O būtų buvę malonu ją

pamatyti. Viena, ji lietuvių; antra gal ji būtų galėjusi ką nors išdomaus papasakoti moksleiviams.

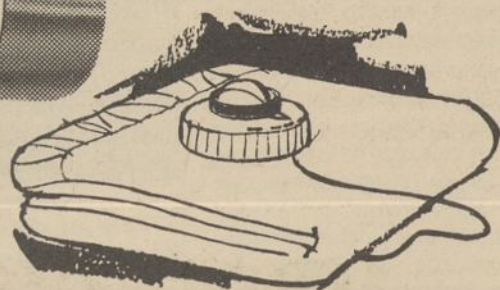
Jei J. Bačiūnas Canberro net su kino demonstravimo aparatu važiuo aplankyti vieno lietu-

vio, kodėl kiti lietuvių turistai negalėtų užvažiuoti į Vasario 16 Gimnaziją, kur rastų iš karto 140 lietuvių? Jų yra ir kituose Europos miestuose. Kodėl tat nepanaudoti turistinių kelionių lietuvių suartėjimui?

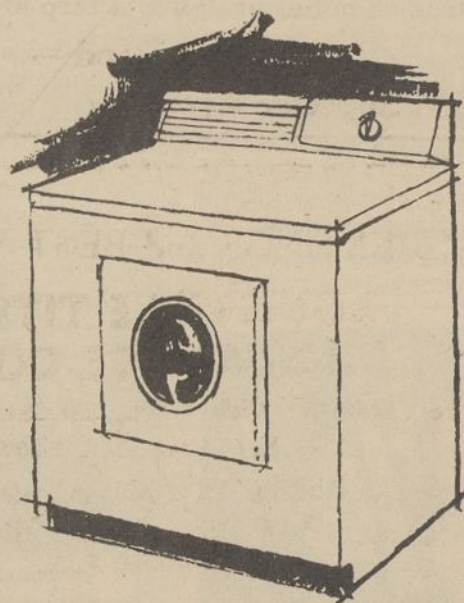
ELEKTRINIAI REIKMENYS sako "Linksmų Kalėdų" kiekvieną dieną

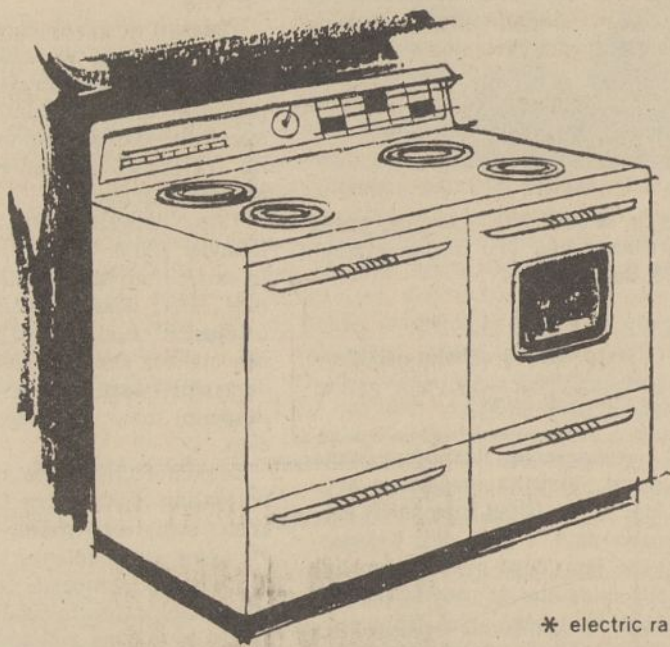
* electric refrigerator

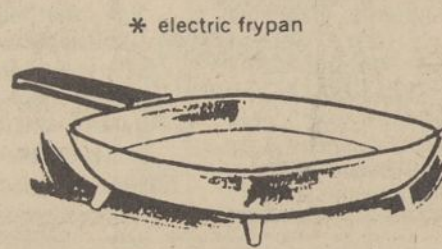
* electric blanket

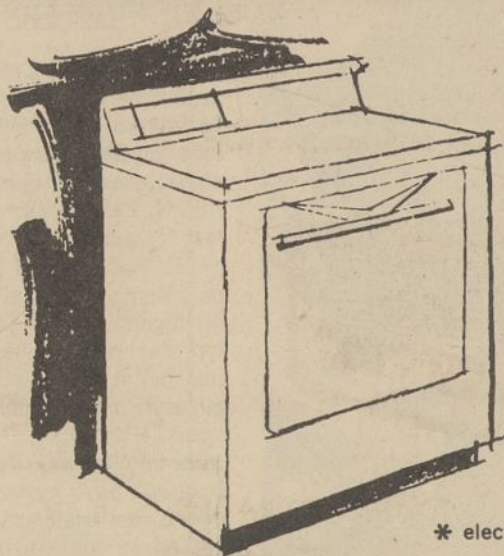
* electric dryer

* electric range

* electric frypan

* electric dishwasher

Pragiedrink dienas įsigydami tai, ką mėgstate. Visi tie nepatogumai greit pašalinami, beliepsniai elektriniai reikmenys duos visus metus puikiausią patarnavimą. Duok dovaną, kuri pagerina gyvenimą. Dovanok beliepsnius elektrinius reikmenis šiom Kalėdom.

CleveLoans

HOME • AUTO • BUSINESS • PERSONAL

LET US
HELP
YOU

70 CONVENIENT, COMPLETE BANKING OFFICES

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telėf.: MAin 1-1773
Rezidencija: OL 7-2521

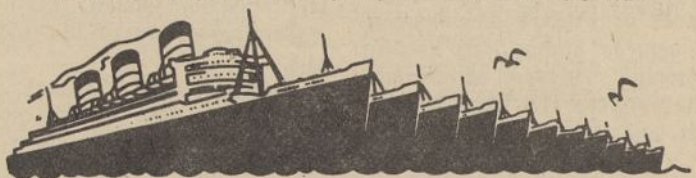
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

TREČIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių biliety parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruošiumėt keliauti, tuoj susirikiat su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: MARKET 2-4867

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Užleikite j Dirvą ir nusi-
pirkit naujausią šokių mu-
zikos plokštelę "Rožės ir ty-
lūs vakarai". Įdainuota Van-
dos P a n a vaitės-Stankus.
Įgrota garsaus Dr. Laszlo
Biriz orkestro. Kaštuoja
\$6.00.

Du sukaktuvininkai
lietuvišką veiklą parėmė
po \$100.00

Aleksas Banys, senosios
kartos veikėjas Clevelande,
visą gyvenimą pašventė lie-
tuviškiems reikalams ir šal-
pai.

Šį rudenį, švęsdamas sa-
vo 65 m. sukaktį, BALFui
paaukojo 100 dol.

• Bronius Gražulis, žino-
mas Clevelando prekybinin-
kas, yra suvalkiečio ūkinin-
ko sūnus, baigęs Marijampolės
gimnaziją, Klaipėdos
Prekybos Institutą ir Hu-
manitarinių Mokslų Fakul-
tetą Kaune.

B. Gražulis, turėdamas
dvilypį teoretinį išsilavinimą,
ir gyvenime reiškėsi
įvejojimo srityje: ūkinėje,
kur šalia tarnybos (Valiutų
komisijos referentas) gyvai
reiškėsi prekyboje,

Stroh Brewery Co. praneša, kad Earl S. Zeisler, paskirtas vice-
prezidentu, alaus pardavimo reikalams. Jis turi daugelio metų
patyrimą alaus gamyboje ir prekyboje. Anksčiau yra dirbęs Ster-
ling Brewers, Inc. Aukštuosius mokslus yra baigęs Floridos uni-
versitete.

Stroh's alaus skelbimai jau eilę metų skelbiami Dirvoje. Ir mūsų
žiniomis, dauguma lietuvių, mielai vartoja Stroh alų.

organizuojamas bendroves,
krautuves, kooperatyvus, o
pedagoginėje — mokytoja-
vo Marijampolės ir Olden-
burgo gimnazijose.

Švęsdamas savo 50 metų
sukaktį, vietoje vaišių, pa-
aukojo BALFui 50 dol. ir
Vasario 16 Gimnazijai 50
dol.

Mieliems sukaktuvinin-
kams, už gausią auką Balfui
nuoširdžiai dėkoja ir linki
geros sėkmės ateityje.
BALFo valdyba

Parangimų kalendorius

GRUODŽIO 31 D. LB Clevel-
ando abiejų Apylinkių rengia-
mas Naujų Metų sutikimas šv.
Jurgio parapijos salėje.

SAUSIO 8 D. šv. Kazimiero
lituanistinės mokyklos eglutė
Čiurlionio namuose.

SAUSIO 15 D., Lietuvių Salė-
je, p. Mikšienės teatras iš Det-
roito, Rengia ALT.

SAUSIO 21 D. Žaibo klubo de-
šimtmečio minėjimas - banketas
šv. Jurgio parapijos salėje.

SAUSIO 28 D. Clevelando Jau-
nimo Vakaras.

VASARIO 12 D., šv. Jono Ka-
tedros salėje, Vasario 16 minė-
jimas.

Paraginkit savo pa-
žįstamus užsiprenu-
meruoti DIRVĄ.

GREETINGS and BEST WISHES

RABB JOSKA'S GYPSY CELLAR

11123 BUCKEYE RD.

WE SPECIALIZE IN CHICKEN, PAPRIKASH
AND HUNGARIAN STEAK BROUGHT TO YOU
ON A WOODEN PLATTER

Call GA 1-9220

20 metų tos srities

praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service
TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių
modelių

LAKEWOOD 1-4669

CHICAGOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Iš Didžiosios Britanijos
atvykusių lietuvių pobūvis

Iš Didžiosios Britanijos
atvykę lietuviai, dabar gy-
veną Chicagoje, gruodžio 3
d. Vyčių salėje buvo suren-
gę pobūvį, į kurį atsilankė
apie 150 asmenų. Pobūvis
praėjo linksmoje nuotaiko-
je, su lietuviška daina, šo-
kais.

Susidaręs pobūvio pelnas
paskirtas: Did. Br. Lietuvių
S-gai 40 dol., Vasario 16
Gimnazijai 40 dol. ir Chica-
gos Jėzuitų Jaunimo na-
mams 22.04 dol. K. R.

*

LB Roselando apylinkė
Chicagoje gruodžio 11 d. tu-
rėjo visuotinį susirinkimą,
kuriame buvo išrinkta nau-
ja apylinkės valdyba ir re-
vizijos komisija. Nors susi-
rinkimas nepasizymėjo į jį
atvykusių gausumą, bet bu-
vo labai gyvas, nes susirin-
kusius buvo itin surūpinęs
lietuviybės išlaikymo klausimas.
Jam aptarti, ieškant be
einamųjų dar kitų lietu-
viybės išlaikymo kelių, ir iš-
ėjo kone visos susirinkimo
laikas.

Susirinkime pranešimus
padarė senosios valdybos

KALĖDŲ EGLUTĖS ISTORIJA JAV-SE

Kalėdų eglutės paprotis
Amerikoje prigijo tik nuo
1847 metų gruodžio mėn.,
kada pirmą kartą eglutę at-
sigabeno į savo namus vo-
kietis, emigrantas, August
Ingard, Waoster miestelyje,
Ohio valstijoje.

Jaunas 21 metų vokietu-
kas buvo labai išsiilgęs vo-
kiškų kalėdinių papročių —
eglutės su jos papuošalais.
Todėl jis pirmas Ohio vals-
tijoje, ir iš viso visose Ame-
rikoje, įrengė eglutę savo
namuose.

Nors iš pradžių žmonės
iš jo šaipėsi, kai jis nešė
eglutę per miestelį, bet vė-
liau jam talkininkavo kal-
viai, padarydami skardinę
žvaigždę ir žvakučių laiky-
tuvus.

Pats, būdamas jaunas siu-
vėjas ir mokėdamas reikiamai
naudoti žirkles, pasidarė
paprastų papuošalų eglutei.
Kai viskas buvo papuošta,
Kalėdų išvakarėse rin-
kosi miestelio žmonės į jo
namus ir visi grožėjosi.

Prieš 113 metų pradėtoji
puošti Kalėdų eglutė, tapo
visų amerikiečių gražiausiu
papročiu ir didžiausio biz-
nio šaltiniu, rašo "Mercury".
A. M.

pirmininkas L. Stašaitis,
Roselando lituanistinės
(šeštadieninės) mokyklos J.
Vaičikonis ir apygardos val-
dybos narys inž. D. Biels-
kus, kuris po susirinkimo
dar pademonstravo filmą iš
lietuvių veiklos J. A. Vals-
tybėse. Susirinkimui pirmi-
ninkavo dr. J. Reinys ir se-
kretoriavo A. Gaška.

Naujoji valdyba jai ten-
kančias pareigas pasiskirs-
tė šitaip: A. Gaška — pir-
mininkas, K. Bružas ir P.
Kurzikauskas — vicepirm.,
B. Andriukaitis — išdinin.,
V. Žilinskas — sekret., S.
Baltimas, B. Masiulis, P.
Narbutis ir P. Niedvaras —
valdybos nariai. Revizijos
komisijon išrinkti dr. J.
Reinys, kun. J. Panavas ir
V. Mažeika.

Roselando lituanistinė
mokyklą lanko 34 mokiniai.
Joje mokytojai yra: J. Pla-
čas (mokyklos vedėjas), J.
Vaičikonis ir E. Diminskienė.
Tėvų komitetą sudaro:
inž. E. Vilkas, K. Petreikienė
ir A. Viktoras. Mokyklą
šiuo metu darbščiai ruošia-
si Kalėdų eglutei. B. Mas.

E. CHICAGO

Tautinės Sąjungos skyriaus
susirinkimas

Tautinės Sąjungos sky-
riaus valdyba šaukia visuotinį
narių susirinkimą sau-
sio 8 d. (sekmadienį) 4 val.
p. p. šv. Pranciškaus lietu-
vių parapijos patalpose,
Harbor, Indiana.

Susirinkime bus valdybos
veiklos, kasos padėties, sta-
tybos komisijos ir kontrolės
komisijos pranešimai, Centro
Valdybos atstovo žodis,
naujos valdybos ir kontro-
lės komisijos rinkimai,
stambesnių sumų paskyrimas
svarbiems reikalams ir kt.

Po susirinkimo bus bendros
vaišės, kuriose prašome
dalyvauti ir kiti skyriaus
narių šeimų asmenys.

Naujų metų sutikimas

Lietuvių Bendruomenės
valdyba ruošia nuotaikingą
Naujų metų sutikimą, ku-
ris įvyks šv. Pranciškaus
lietuvių parapijos salėje,
Harbor, Indiana.

Apylinkės valdyba maloniai
kviečia visus lietuvius
gausiai dalyvauti Naujųjų
metų sutikime.

Stalus, kurie bus paruošti
10-čiai asmenų, prašome
užsisakyti iš anksto, įmo-
kant 5 dol. asmeniui, o mok-
slėviams 3 dol.

Vietas užsisakyti prašo-

me pas apylinkės valdybos
narius, kurie sekmadieniais
po 9 ir 11 val. pamaldų bu-
dės bažnyčios prieangyje.

SLA kuopos susirinkimai

SLA 185 kuopos narių
susirinkimas įvyko gruodžio
6 d., 7:30 val. vakare, lietu-
vių pasilinksminimo klube,
Harbor, Indiana.

Susirinkimui pirmininkavo
Jonas Pečiulis, sekretoriavo
Juožas Liubinas.

Apsvarstyti visi svarbesni
reikalai, susiję su kuopos
veikla, išsiaiškinta naujų
narių verbavimo reikalu,
paprasta narių, kad visi
bent po vieną narį surastų
— įrašytų į SLA kuopą.

Buvo išrinkta nauja kuopos
valdyba: pirmininkas
Juožas Liubinas, vicepirmi-
ninkas Aleksas Degutis, sek-
retorius Ieva Liubinienė,
organizatorius ir finansų
viršininkas Petras Rindokas
ir kasininkas Pijus Mičiulis.

Revizijos komisija: Juo-
zas Neverauskas, Irena
Rimkūnienė ir Jonas Pečiulis.

Į 6-tą apskritį atstovai:
Peras Rindokas, Juozas Liubinas,
Juožas Neverauskas, Irena
Rimkūnienė ir Ieva Liubinienė.

Kitas kuopos metinis susirinkimas
įvyks sausio 3 d., 7:30 val. vak.
su vaišėmis. Prašome narius
gausiai dalyvauti.

Pakenė

TRĖMIMUOSE ŽUVO DVIGUBAI DAUGIAU VOKIEČIŲ, NEGU KARO METU

Lietuvos vokiečių laikraštis
"Heimatstimme" statistiniais
daviniais apskaičiuoja savo
žmonių nuostolius karo ir
pokario trėmimo laikotarpyje.
Rytų Europoje ir Vokietijos
Rytų provincijose 1939 m. gyveno
16,998,500 žmonių. Karo metu
žuvo 1,099,500 (6.4%) ir per
įvairius trėmimus 2,110,800 (12.4%).

Pabaltijy ir Klaipėdos krašte
prieš karą gyveno 249,500
vokiečiai, iš kurių per karo
veiksnius 15,000 (6%) žuvo ir
dingo trėmiami 50,600 (20.3%).
Nuostoliai padidėja priskaičius
Danzigą ir Naujojo Brandenburgo
bei Jugoslavijos vokiečius trečdaliu.

Lietuvos vokiečių nuostolius
galima prilyginti Jugoslavijos,
Dazigo ir Naujojo Brandenburgo
vokiečių nuostoliams. Iš kartotekos
galima patirti (1961 m.), kad
iš 1941 m. buvusių 52,000
Lietuvos vokiečių, tik 28,685
likę gyvi.

UŽSISAKYK NAUJAUSIĄ RAŠYTOJO R. SPALIO KNYGĄ

ALMA MATER

Tai knyga, kurios skaitytojai senai laukė. Ji turi
būti kiekvieno lietuvių bibliotekoje. Ji geriausiai tinka ir
dovanoms. Ypač ją turi perskaityti visi jaunuoliai, kad
pagyventų gražią iškarpa iš laisvos Lietuvos studentų
gyvenimo. Visos knygos įrisios į kietus viršelius. Kaina
\$5.00.

Užsisakant naudokitės šia atkarpa. Pašto išlaidas
apmoka pati Dirva.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio
naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO VENTILIACIJA

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

KAS IR KUR?

• Vienam Layolos Universiteto studentui, lankančiam Ped. Lituanistikos Institutą, Aleksandras Dundulis paskyrė metinę (40 dol.) stipendiją. Lituanistikos studijų rėmėjai A. Dunduliui nuoširdžiai dėkojama. Iš visuomenės gaunamomis stipendijomis Instituto klausytojams, pirmoj eilėj lankantiems kitas aukštąsias mokyklas, apmokamas mokėstis už mokslą. Stipendijas priiminėja Instituto Globos Komiteto išdininkas J. Kubilius, SJ (5620 So. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.).

• P. Baltuška, iš Chicagos, Vasario 16 Gimnazijai atsiuntė \$5.00 auką, kuri perduota būrelio vadovui V. Orintui.

• Jūrų paskn. Bronius Juodelis — L.S.B. Vyriausiojo Skautininko pavaduotojas. Jis yra gimęs 1924 metais. Į skautų eiles įstojo 1938 m. Zarasuose jūrų skautų Dariaus-Girėno laive. Jūrų skautų, skautų ir skautų vyčių eiles perėjo Vokietijoje Memmingene ir Kempene, eidamas draugininko, laivo vado bei tunto adjutanto pareigas. 1948 metais baigė vadovų mokyklą ir III-je Tautinėje stovykloje Alpėse, vadovavo Kempteno skautų tuntui. Į paskautininkius pakeltas 1948 metais.

Pradėjęs studijas Tuebingeno universitete 1948 m. įstojo į Korp! Vytis ir vėliau Chicagoje ėjo Korp! Vytis centro valdybos išdininko pareigas 1951-1952 m.; ir c. v. sekretoriaus pareigas 1953-1955 m. Mūsų Vyčio red. pav. 1950-1951 m. Skautybės Kelio red. 1950-1951 ir 1956-1957. Nuo 1959 m. bendradarbiauja Skautų Aido redakcijoje. Yra Dirvos bendradarbis. Nuo 1959 m. Lituanikos skautų tunto adjutantas bei spaudos vadovas ir Baltijos jūrų skautų tunte švietimo vadovas.

Baigęs prekybos administracijos studijas Illinois Universitete 1955 m. iki šiol studijas gilina vakarais De Paul universitete, Chicagoje. 1958 m. buvo Lietuvių studentų sąjungos c. v. vicepirmininkas.

KALĖDŲ EGLUTĖ VASARIO 16 GIMNAZIOJE

Gruodžio 10 d., mokiniams ir svečiams buvo suorganizuota Kalėdų eglutė. Ją ruošė trijų organizacijų vadovai: ateitininkų — kun. dr. Navickas, skautų vadeiva — sktn. T. Gailius ir evangelikų jaunimo ratelio — mok. Fr. Skerys.

Mokytojas F. Skerys pasveikino atvykusius svečius, gimnazijos direktorių Dr. Gronį, Vokietijos krašto valdybos reikalų vedėją E. Simonaitį, išdininką J. Stankaitį, ponį kun. Kilienę, (misionieriaus Kibelkos duktę), kuri specialiai atvyko nuo Dunojaus krašto pas mokytojus, moksleivius ir moksleives. Buvo ir Lambertheimo parapijos kunigo Werner atstovas bei Mannheimer Morgen laikraštininkas Karbiner.

Po sveikinimo kalbėjo Vasario 16 Gimnazijos direktorius Dr. Gronis, katalikų moksleivių kapelionas kun. dr. Navickas ir evangelikų kun. Urdzė. Buvo perskaityta ir daug atsiųstų sveikinimų.

Eglutėj atsilankė Tecinų šeima iš Mannheimo, kun. Klumbys su šeima (jie visi prieš metus grįžo iš okupuotos Lietuvos), didelė dalis lietuvių studentų iš Heidelbergo (keletas iš jų yra baigę Vasario 16 Gimnaziją), stud. Ingė Godušaitė su mamyte, broliu ir sesute. Taip pat buvęs Vasario 16 Gimnazijos mokinys E i d u k a s, kuris atlieka karinę prievolę US armijoje Manneime. Džiugu, kad buvęs Vasario 16 Gimnazijos auklėtiniai kiekvieną progą mielai čia lankosi ir bendrauja su mokiniais.

Meninė daly buvo kalėdiniai eilėraščiai lietuvių ir vokiečių kalba, piano ir fleitų išpildyti muzikos dalykėliai, Gimnazijos choras, paruoštas ir diriguojamas muzikos mokytojo Kazio Modgabio.

Po meninės programos komisija išdalino mokiniams, studentams ir mokytojams Kalėdų senelio, nakties metu po eglutės paliktas gausias dovanėles. Kiekvienas gavo didelį maišelį visokių skanėstų.

**VISAIS
APDRAUDOS
REIKALAIS,**

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę
**PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24**

**A. A.
MARIJAI PIVORIŪNIENEI** mirus Lietuvoje, jos sūnui
ZIGMUI PIVORIŪNUI ir šeimai, reiškiamė nuoširdžią užuojautą

**Dr. ir Birutė Juodėnai,
Alfonsas ir Ona Mikulskiai,
Povilas ir Elena Mikšiai,
Justinas ir Danutė Širvaičiai**

Kalėdų Senelis lanko mažuosius Detroito lietuviukus...

J. Gaižučio nuotrauka

• Vakarų Vokietijoje vėl priskaitoma virš 10,000 lietuvių. Nors dalis iš anksčiau Vokietijoje pasilikusių ir išemigravo, bet nemažai atvyko naujų, suradusių gaimybę iš Lietuvos ir net tremties Sibire, emigruoti pagal Vakarų Vokietijos — SSSR sutartį.

• Gruodžio 6 d. Vasario 16-sios Gimnazijoje atsilankė trys aukšti Baden-Wuerttembergo pareigūnai. Atsilankymo tikslas — gauti išsamesnių žinių apie planuojamus statyti Gimnazijos rūmus. Svečiai turėjo ilgęsį pasikalbėjimą su Gimnazijos direktorium ir Krašto valdybos pirmininku, kurie yra jiems suteikę platesnių Gimnazijos reikalais paaiškinimų ir įrodymų, kodėl nauji rūmai būtina yra reikalingi. Svečiai apžiūrėjo mokslo patalpas ir bendrabutį.

Pašalpa statybai dar neišspręsta, o parama bendrabučio remontams ir pastovi metinė pašalpa bendrabučiu, nors ir kukli, bet jau numatyta suteikti.

• Ieškomas Vincas Staugaitis. Pranešti: A. Ripskis, 1229 Emerald Ave., Chicago Hts., Ill.

ELISABETH

Tautinės Sąjungos skyriaus pobūvis

ALT S-gos Elisabetho skyrius ruošia iškilmingą užgavėnių vakarą — pobuvį, skirtą Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpiui atžymėti ir pagerbti. Pobūvis įvyksta vasario 12 dieną, 5 val. p. p., Lietuvių Laisvės salėje, 269 Second Street, Elizabeth, N. J.

Šiame pobūvyje žada dalyvauti ir Newarko bei New Yorko skyriai. Taigi bus reikalinga drauge praleisti nuotaikingą vakarą, juo labiau, kad Elisabetho skyriaus rengti pobūviai visada esti turiningi ir įspūdingi.

Programą išpildys vietinės meninės pajėgos. Be to, bus geri užkandžiai ir šokiai.

Rengėjai tikisi, kad ir ši kartą bus gausu svečių iš arti ir toli.

Išlaidoms išlyginti dalyviai moka tik po 5 dolerius.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Kalėdinis subatvakaris Bostone

Sniego pusnėmis užverstame Bostone gruodžio 17 d. buvo surengtas Kalėdinis Subatvakaris, šiemet jau paskutinis. Subatvakario programa rūpinosi p. L. Čepienė. Reikia pasakyti, kad viskas buvo paruošta skoningai, rūpestingai ir visa programa užtruko tik vieną valandą ir 10 minučių.

Pradžioje komp. Jul. Gaidelis pianinu paskambino keletą dailiai perpintų kalėdinių melodijų. Stud. Vencutė gražiai ir jautriai paskaitė seno Bostono lietuvių poeto Kmito) prel. Urbanavičiaus) kalėdinį eilėraštį. Tai sudarė gražią nuotaiką kalbėtojoms. Pati L. Čepienė trumpu ir spalvingu įvadu įvedė į Kalėdų aptarimą, pristatė kalbėtojas. Elena Gimbutienė, dr. inž. J. Gimbuto motina, kalbėjo apie lietuvių kalėdinius papročius, burtus ir apeigas. Kalbėjo gražiai ir sklandžiai, priminė tokių gražių dalykų, kurie daugumo atmintį jau buvo nuskendę. Pvz., p. Gimbutienė papasakojo tokių gražių vaizdą: Kalėdų apeigos Lietuvoje prasidėdavo šios jau šv. Andriejaus diena. Tą dieną pati mergaitė ar jos artimieji nulaūždavo su pumpurėliais gražią vyšnios šakelę, pamerkdavo ją į vandenį ir iki Kūčių vakaro laikydavo paslėptą kur šiltoje vietoje. Jei šakelė Kūčių vakarą jau būdavo pra-

žydusi, kitais metais mergina turėjo ištekti... Ir daug panašių vaizdų p. El. Gimbutienė susirinkusiems iš praeities prikėlė. Aplamai, tai buvo jos vaikystės ir jaunatvės kalėdiniai prisiminimai, tikrai įdomūs ir vertingi. Kas norėtų plačiau su tais kalėdiniais liet. papročiais susipažinti, p. El. Gimbutienė yra juos aprašiusi skautų spaudoje ir Kanadoje leidžiamam žurnale Moteris.

Antroji kalbėtoja buvo p. M. Vasyliūnienė. Ji kalbėjo apie Kalėdų prasmę ir simboliką, kuri yra pažįstama krikščioniškam pasauliui. Daug įdomių dalykų, paremtų istoriniais faktais, bet trumpa forma atskleidė savo klausytojams p. Vasyliūnienė. Kalėdų senis, eglutės, žvakės, dovanos — visa tai atsirado ne atsitiktinai, bet turi gilią prasmę,

išplaukia iš žmogaus gerosios valios. Gal sunkiau buvo sutikti, kad daugumas krikščioniškų kalėdinių papročių į Lietuvą atėjo per Lenkiją. Kiek žinom, tų ir kitų krikščioniškų papročiu ugdytoja Lietuvoje ir plačiose rytų žemėse buvo Vilniaus Akademija, savo laiku pačiai Lenkijai nemaža šviesos teikusi. Akademijos profesorų tarpe buvo olandų, belgų, vokiečių, prancūzų ir italų, kurie be Lenkijos tarpininkavimo į Lietuvą nešė Vak. Europos kultūrą, taigi ir kalėdinius papročius bei apeigas. Pav., Akademijos studentų kalėdiniai vaidinimai yra gerai žinomi, jie siekė visą plačią Lietuvą, jos dvarus ir kaimus. Tačiau tai tik maža korektūra. Aplamai p. Vasyliūnienės žodis buvo įdomus, pilnas retų faktų ir gražių minčių.

Kalėdinis Subatvakaris baigtas visų giedama giesme. Gul šiandieną... Nežiūrint gilaus sniego, į Subatvakarį atsilankė apie 50 viešnių ir svečių. P. Valiukonienė iš Lawrence, Mass., Subatvakarį rengėjams padarė tikrai malonią staigmeną — ji padovanojo puikų tautiniais motyvais siuvinėtą pagalvėlį. P. L. Čepienė, jos talkininkės p. El. Gimbutienė, M. Vasyliūnienė, p. Vencutei, p. Valiukonienėi ir komp. Jul. Gaideliui priklauso ne tik rengėjų, bet ir Subatvakario dalyvių padėka. Beje, praeitį vakarą Subatvakarys savo gimtadienį šventusiam p. Ant. Andriulioniui įteikta dovana — A. Simučio Pasaulio Lietuvių žinybas. Vaisių skobni. dovanotą Ant. Andriulionio, loterijos kelių laimėjo p. Vl. Mickūnas. Tai pirmas atsitikimas, kad ir vienas iš rengėjų turės progos pasivaikinti... Kitas kultūrinis Subatvakaris rengiamas kitu metų sausio 21 d. tuose pačiuose ALT S-gos Bostono sk. namuose.

K. L.

Visiems mūsų bičiuliams, artimiesiems ir pažįstamiems, siunčiame geriausius šventinius sveikinimus ir 1961 metų linkėjimus.

Gaidžiūnų šeima

Linksmų Kalėdų švenčių
ir
Laimingų Naujųjų Metų
savo klientams ir draugams
linki
Baltic Delicatessen ir Lietuvių
Prekybos Namų savininkai

LINKSMŲ
KALĖDŲ
ŠVENČIŲ
ir
LAININGŲ
NAUJŲJŲ METŲ
visiems lietuviams,
o ypatingai savo
klientams linki

SALAMANDER

Bronius Gražulis,
Salamander b-vės atstovas
Clevelande ir Detroite

Hansas Janužys,
Krautuvių vedėjas

Krautuvis:

3325 Lorain Ave.
Cleveland 13, Ohio
Tel. ME 1-5837

12307 Gradiot Ave.
Detroit 5, Mich.
Tel. DR 1-9430

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:
Consulat General of Lithuania
41 West 82nd Street
New York 24, N.Y.